

Ìjọ Àwọn Kristẹni

Ìjọ àwọn Kristẹni jẹ ara ohun tí wọn ní pè ní 'Ìrìn Àtúnṣe' báyií. Ní ọ̀rúndún kerindínlógún àti kẹtadinlogun, ọ̀pọ̀ ìsápá ni wọn ṣe láti tún ìjọ ṣe kí wọn sì kúrò nínú ẹ̀kọ̀ àti ẹ̀kọ̀ ẹ̀sìn Kátólíkì. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn Kristẹni ni wọn ní pè ní 'Ìrìn Àtúnṣe' báyií. Ní ọ̀rúndún kerindínlógún àti kẹtadinlogun, ọ̀pọ̀ ìsápá ni wọn ṣe láti tún ìjọ ṣe kí wọn sì kúrò nínú ẹ̀kọ̀ àti ẹ̀kọ̀ ẹ̀sìn Kátólíkì. Ọ̀pọ̀ ìjọ ni wọn dá sílẹ̀ láti tako ìgbàlà nípa ìṣe àti ìṣàkóso iwé mímọ̀ láti ọ̀wọ̀ àwọn baba ìjọ ìgbà náà. Àkókò yẹn ni wọn ní pè ní 'Ìrìn Àtúnṣe,' tàbí 'Ìrìn Àtúnṣe'. Àtúnṣe ti ọ̀rúndún kerindínlógún bèrẹ̀ pẹ̀lú àwọn iwé 95 tí wọn fi sí ẹ̀nu ọ̀nà Ṣọ̀ṣọ̀ Kátólíkì láti ọ̀wọ̀ Martin Luther ní ọ̀dún 1517, lẹ́yìn náà ni John Calvin, àwọn Anabaptists àti àwọn Puritans tẹ̀lé e. Àwọn ìsápá wònyí ni wọn pè ní 'Protestant' nítorí wọn jẹ̀ àtakò sí ìjọ tó wà tẹ̀lẹ̀, kí í ṣe àtúnṣe ti ìpilẹ̀ṣe, gégé bí a ti fi ìdí rẹ̀ múlẹ̀ nínú Májẹ̀mú Tuntun. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn ẹgbẹ̀ ló ti wà ní ọ̀rúndún ìṣáájú tí wọn lo Bíbẹ̀lì gégé bí aṣe tí wọn sì tako ìjọ tí wọn ti dá sílẹ̀. Lára wọn ni àwọn Paulicians ti ọ̀rúndún keje, Waldensians, àti Albigensians ti ọ̀rúndún kejilá àti kẹ̀tálá. Àwọn ẹgbẹ̀ wònyí jìyà inúnibíni líle koko láti ọ̀dò àwọn ìjọ tí wọn ti dá sílẹ̀.

Àwọn ìjọ olómìnira bèrẹ̀ sí í yọ jáde ní nṣkan bí ọ̀dún 1800, kí í ṣe láti tako Ṣọ̀ṣọ̀ Kátólíkì gégé bí 'Àwọn Púròtẹ́sítàntì', ṣùgbón láti mú ìjọ padà sí bí ó ti rí ní ọ̀rúndún kiíní, àti láti tẹ̀lé Májẹ̀mú Tuntun bí ó ti ṣeé ṣe tó. Orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà jẹ̀ orílẹ̀-èdè tuntun àti pé àwọn ènìyàn ní kó lọ sí àwọn agbègbè tuntun kíákíá, àwọn ìjọ àti ìjọ tuntun sì ní fídí múlẹ̀ ní ààlà ilẹ̀ náà, bí àwọn ilú tuntun ti ní ṣeḍá. Ọ̀pọ̀ ènìyàn bèrẹ̀ sí í ronú nípa ìpilẹ̀ ẹ̀sìn wọn.

Ìtàn ẹ̀sìn Kristẹni ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ìpèyìndà àti àtúnṣe. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ìgbìyànjú láti padà sí Bíbẹ̀lì lórí àwọn kókó kan àti ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ìpínyà ti wáyé bí àwọn ènìyàn ṣe ní gbìyànjú láti jẹ̀ olóòótó sí ọ̀rọ̀ Ọ̀lórún. Ọ̀pọ̀ ìgbìyànjú ló ti wà láti dí àwọn ènìyàn lówọ̀ láti má ka Bíbẹ̀lì àti láti mọ̀ Bíbẹ̀lì, gégé bí ọ̀nà láti darí ìjọ àti àwọn ènìyàn rẹ̀. Àwọn nṣkan méjì ló wà tí a ní láti fi sọkàn bí a ṣe ní kẹ̀kọ̀ ẹ̀sìn. Ọkan ni ejo náà, Bilísi tí ó wà pẹ̀lú Ádámù àti Éfà tí ó sì wà pẹ̀lú wa Lóníí, tí ó ní dán wa wò ní ọ̀nà kan náà. Ohun kejì tí a gbòdò rántí ni ohun tí Jẹ́sù sọ nípa ìjọ Rẹ̀. Mátíù 16:18b "...Èmi yóò kọ̀ ìjọ mi; àtiawọn ẹ̀nu-ọ̀nàti apaadi kí yóò borí rẹ̀." Láti ìgbà tí wọn ti dá a sílẹ̀ ní ọ̀dún 33 AD, ìjọ Olúwa ti wà níbi kan, nínú ilẹ̀ ìgbẹ̀, nínú ilẹ̀, ní ìkọ̀kọ̀, àti nígbà mífírán ní ojúrere ayé, kóḍà bí àwọn ìjọ apèyìndà ayé ṣe jẹ̀ àwọn ìjọ olókíkí kan ṣoṣo.

Ọkan lára àwọn ìgbòkẹgbodò wònyí fún àtúnṣe wáyé ní Orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà ní ọ̀rúndún kọkàndínlógún. Ìgbòkẹgbodò yí ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ gbòhngbò gégé bí àwọn ènìyàn láti New England àti àwọn agbègbè ààlà, àwọn ọkúnrin tí wọn sọ kúrò ní Yúròpù sì ní ìfẹ̀ láti padà sí Bíbẹ̀lì gégé bí Ọ̀rọ̀ Ọ̀lórún, kí wọn sì rò mọ̀ ọ̀n nikan. Ànìyàn wọn ni láti ṣe ohun tí Ọ̀lórún bèèrè, kí í ṣe ohun tí ẹ̀kọ̀ ènìyàn ti bèrẹ̀ sí bèèrè. Nígbà tí wọn rí ànì fún àyípadà àti àtúnṣe, ó pọ̀ndandan nígbà náà láti ṣe èyí lórí ìpilẹ̀ ohun tí Ọ̀lórún fẹ̀, tí ó sì ti sọ nípasẹ̀ àwọn iwé Bíbẹ̀lì. Ìgbòkẹgbodò àtúnṣe náà kò ní pé láé, ṣùgbón yóò máa bá a lọ bí àwọn ènìyàn ṣe ní tẹ̀sìwájú nínú ìsápá láti mú ilànà Májẹ̀mú Tuntun padà bọ̀ sípò àti láti tako àwọn ìpèyìndà àti ìjọ tuntun tàbí ìyapa kúrò nínú ọ̀rọ̀ náà tí ó ti fa ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ìpínyà àti ẹ̀ka ìsìn ní ìgbà àtìjọ.

Ìtúnṣe kan bèrẹ̀ ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ibi láti inú onírúurú ẹgbẹ̀ ìsìn. Ní North Carolina, ní àwọn ọ̀dún wònyí, **láti ọ̀dún 1790 sí ọ̀dún 1800**, James O' Kelly bèbẹ̀ pé kí Májẹ̀mú Tuntun jẹ̀ ìgbàgbọ̀ àti ẹ̀kọ̀ kan ṣoṣo. Ó fi ẹ̀sìn sílẹ̀, ó sì gba orúkọ Kristẹni. Abner Jones ní Vermont wàásù pé kí a pa àwọn orúkọ àti ìgbàgbọ̀ ìsìn run, ní nṣkan bí ọ̀dún 1800.

Wọn bí Barton W. Stone ní Maryland ní ọ̀dún 1772. Ìyá rẹ̀ kó lọ sí Virginia, ó sì padé ẹ̀sìn àwọn onígbàgbọ̀. Èyí kò dùn mọ̀ ọ̀n, ṣùgbón ó wú u lórí gidigidi nígbà tí ó gbọ̀ iwàásù kan tí ó ní jẹ̀ James McGready, oníwàásù Presbyterian, àti iwàásù kan lórí 'Ọ̀lórún ni Ìfẹ̀'. Ó gba iwé aṣe láti wàásù, wọn sì pé é láti ṣe bèè.

Ó n wàásù ní Cane Ridge àti Concord Kentucky. Ó ní àwọn ìṣòro díẹ̀ pẹ̀lú ẹ̀kọ́ Presbyterian àti Ìjéwọ́ Ìgbàgbọ́ ti Westminster, ṣùgbọ́n ó sọ pé òun lè wàásù níwọ̀n ìgbà tí ó bá Bíbélì mu. Bí ó ti n kọ̀nì ní Bíbélì, ó bèrẹ̀ sí í fi Calvinism sílẹ̀. Stone lọ sí ìpàdẹ̀ àgọ́ kan ní Logan County, Kentucky ní ọ̀dún 1801 tí McGready ṣe, ó sì yà á lẹ̀nu. Ní oṣù kejọ ọ̀dún 1801, Stone bèrẹ̀ ìtún-padà, àwọn èniyàn sì wá láti ọ̀nà jíjìn àti nítòsì láti kópa. Ǹhkan bí ẹgbẹ̀rún mèjèédógún èniyàn ló wá láti inú ọ̀pọ̀ ẹ̀sìn. Ìtún-padà yìí gba ojú méfà tàbí méje, ẹgbẹ̀ẹgbẹ̀rún èniyàn sì yípadà sí Ọlọrun. Ọ̀pọ̀ lára àwọn olórí Presbyterian kò gbà pẹ̀lú àwọn èrò Stone tàbí ọ̀nà rẹ̀. Oníwàásù kan tí ó ti gba àwọn èrò tí ó jọ ti Stone ni wọ̀n dá léjọ́ fún àìgbàgbọ́. Stone àti àwọn miiran rí ohun tí ó lè ṣẹ̀lẹ̀ sí wọ̀n, wọ̀n sì fà sẹ̀yìn, wọ̀n dá Presbytery tiwọ̀n sílẹ̀, wọ̀n pè é ní Springfield Presbytery. Kò pé tí Stone rí i pé kò lè sètíléyìn fún Presbyterian mó, ó sì rí i pé ìsètò Springfield Presbytery kò tọ́. Ó mò pé òun lè wàásù àwọn ǹhkan tí ó n gbé Ìjọba Ọlọrun ga nikan, ó sì gba Bíbélì gégé bí ipilẹ̀ àṣe kan ṣoṣo. Ó máa lo orúkọ náà 'Kristeni' nikan, ó sì gba itẹ̀bomi gégé bí ọ̀nà itẹ̀bomi kan ṣoṣo. Àwọn ijọ bèrẹ̀ sí í rú jáde ní agbègbè gbígbòòrò tí wọ̀n n kọ́ gbogbo àṣe àyàfi Bíbélì, tí wọ̀n sì n lo orúkọ náà 'Kristeni' nikan. **1832**, Àwọn tó yí Stone padà àti àwọn ọ̀mọ ẹ̀yìn Alexander Campbell dara pọ̀, ìgbòkègbodò àtúnṣe ní Amẹ́ríkà sì jẹ̀ òótọ́.

Akẹ̀kọ́ Bíbélì ni Alexander Campbell, ó n gbìyànjú láti tẹ̀lé e láìjẹ́ kí ẹ̀kọ́ tàbí ẹ̀tanú ìdílẹ̀ rẹ̀ dí ohun tí ó n kọ́ lówọ́. Ó lè sọ àwọn èrò tí ó wà nínú Bíbélì fún àwọn ẹ̀lòmíràn nípasẹ̀ ọ̀rọ̀ ẹ̀nu àti nípasẹ̀ iwé. Alexander Campbell wá láti ìdílẹ̀ Anti-Burgen Seceder Presbyterian tí ó lágbára. Bàbá rẹ̀, Thomas Campbell jẹ́ oníwàásù Presbyterian. Ìyá rẹ̀ ní ipa tó lágbára lórí Kristeni. Wọ̀n n sin Ọlọrun ní òtítọ́ nílẹ̀ wọ̀n, wọ̀n sì n kọ́ apá kan nínú Ìwé Mímọ́ ní ojoojúmọ́.

Thomas Campbell ṣí láti Scotland lọ sí Amẹ́ríkà nítorí ilera rẹ̀. Ó pe ìdílẹ̀ rẹ̀ ní ọ̀dún 1808, ìdílẹ̀ náà sì fi ọ̀kọ̀ ojú omi sílẹ̀ lọ sí Amẹ́ríkà, ṣùgbọ́n ọ̀kọ̀ ojú omi náà bàjẹ́.

Alexander padà sí Glasgow ó sì kẹ̀kọ́ fún ọ̀dún kan, léyìn náà ìdílẹ̀ náà tún padà sí Amẹ́ríkà. Ní Amẹ́ríkà, Alexander padẹ̀ àwọn ọ̀kúnrin àti èrò tó yí ìgbésí ayé rẹ̀ padà. Ó bèrẹ̀ sí í ṣiyèméjì nípa èrò àwọn Seceder. Thomas àti Alexander pín èrò méjèjèjì ti dé ọ̀dọ̀ ara wọ̀n, Thomas sì kọ́ 'Ìkéde àti Àdírésì' rẹ̀.

Alexander Campbell bèrẹ̀ sí í kẹ̀kọ́ Bíbélì dáadáa lábé itọ̀sónà baba rẹ̀. Ó kọ́ èdè Gírííkì, Látìnì, àti Hébéru, pẹ̀lú itàn ijọ. Ní ọ̀dún 1810, ó bèrẹ̀ sí í wàásù, ó sì gba ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ iwé ìkésínì láti sọ̀rọ̀. Àwọn iwàásù rẹ̀ sọ́ díẹ̀ lára àwọn kókó wọ̀nyí:

- Àwọn ẹ̀sìn ní kókó ẹ̀sìn Kristeni, ṣùgbọ́n àtúnṣe tuntun ni láti yí àwọn èniyàn lérò padà láti fi èrò èniyàn sílẹ̀ kí wọ̀n sì gba Bíbélì gégé bí àṣe.
- Ìjọ kòòkan gbòdò máa ṣàkóso ara wọ̀n.
- Kò sí iyàtò láàárín àwọn àlùfáà àti àwọn ọ̀mọ ijọ nínú Bíbélì.
- Ọ̀mọdẹ̀ Baptisti kò ní àṣe tààràtá nínú ìwé mímọ́, ṣùgbọ́n ó jẹ́ ọ̀ràn níbi tí a ti lè fara dà á
- Ó ṣeé ṣe kí **Ẹgbé Kristeni**yóò ní láti di ijọ tó yàtò bí àwọn miiran kò bá gba àdéhùn fún àtúnṣe
- Èrò ti níní "*bayi ni Oluwa wi*" lè yọ́rì sí fífi àwọn ǹhkan tí a kà sí iyebíye sílẹ̀.

Ìrìbomi ọ̀mọ ọ̀wọ́ di ọ̀rọ̀ pàtàkì láàárín Ẹgbé Kristeni. Àwọn kan lára àwọn ọ̀mọ ijọ Brush Run gbàgbọ́ pé itẹ̀bomi nikan ni ọ̀nà ìrìbomi tí a fi hàn wá nínú Ìwé Mímọ́.

Thomas Campbell gbà láti rì sínú omi, ní ọdún 1812 Alexander àti Thomas Campbell gbàgbọ pé ìrì sínú omi ni ọ̀nà ìrìbọmi kan ọ̀so.

Àwọn Campbells kò fẹ dá àjọ ìsìn tuntun sílẹ̀, nítorí nàà wọn dara pọ̀ mọ̀ Baptist nínú Redstone Association. Wọn gbàgbọ̀ pé Baptisti sún mọ̀ ohun tí wọn gbàgbọ̀. Wọn sọ ohun tí Baptisti gbàgbọ̀ fún wọn, ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ èniyàn sì gbà á. Ẹ̀gbọ̀n ọ̀sọ̀ro bẹ̀rẹ̀ sí í yojú nígbà tí àwọn iwàásù n kọ̀ni pé àwọn Kristẹ̀ni kò sí lábẹ̀ Májẹ̀mú Lááláá, àti pé Májẹ̀mú Tuntun ni àwọn Kristẹ̀ni n darí. Ẹ̀kọ̀ nípa Oúnjẹ Alẹ̀ Olúwa, Ojọ̀ Ìsìnmi, ọ̀ṣọ̀kan ọ̀ṣọ̀ṣì àti ijọba, àti àfarawé àṣà àwọn Júú da ọ̀pọ̀ èniyàn láàmú nínú Association nàà. Wọn fi Redstone Association sílẹ̀ wọn sì dara pọ̀ mọ̀ Mahoning Association of Baptist, tí ọ̀pọ̀ nínú àwọn ọ̀mọ̀ ẹ̀gbé rẹ̀ jẹ̀ ọ̀rẹ̀ sí èrò Campbell.

A mọ̀ Alexander Campbell gégé bí olùgbẹ̀jà itẹ̀bọmi àgbàlagbà nípa lílo itẹ̀bọmi ní ilòdì sí itẹ̀bọmi ọ̀mọ̀ ọ̀wọ̀. Èyí yorí sí àrìyànjiyàn, pàápàá jùlọ̀ pẹ̀lú àwọn Presbyterians. Campbell yí ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ padà sí gbígbàgbọ̀ nínú itẹ̀bọmi nípa lílo Ìwé Mímọ̀ àti àwọn àṣẹ̀ Presbyterianism. Alexander bẹ̀rẹ̀ sí í tẹ̀ iwé 'The Christian Baptist' jáde ní ọ̀dún 1823. Onítẹ̀bọmi Kristẹ̀ni gbọ̀dọ̀ "gbé igbésẹ̀ ẹ̀ya ìsìn kankan kalẹ̀, àyàfi ẹ̀ya ìsìn igbààni "A pé wọn ní Kristẹ̀ni ní àkókó ní Ántítókù". Ohun kan ọ̀so tí ó fẹ̀ ẹ̀ ni láti lé ọ̀títọ̀ kúrò, àti fífi àṣìṣe hàn nínú ẹ̀kọ̀ àti ọ̀ṣe." Ó bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú ọ̀wọ̀ àwọn àpilẹ̀kọ̀ lórí "Ìtúnṣe Ìlànà Àwọn Ohun Àtijọ̀." Ìwé nàà rọ̀ni láti fi àwọn nńkan bí igbàgbọ̀, àwọn ọ̀rọ̀ àti gbólóhùn tí kò bá Ìwé Mímọ̀ mu, àti àwọn ẹ̀kọ̀ nípa ìsìn sílẹ̀. Àwọn àpilẹ̀kọ̀ kọ̀ni nípa àṣà ipilẹ̀ṣẹ̀ ti Oúnjẹ Alẹ̀ Olúwa ọ̀ṣọ̀ṣẹ̀, ibáṣepọ̀, ilànà ijọ̀sìn tí ó rọ̀rùn, àti òmìnira ijọ̀ kọ̀ṣẹ̀kan lábẹ̀ ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn àgbà àti àwọn díákóni. Ìwé nàà tún sọ̀rọ̀ nípa àwọn ẹ̀gbé míṣọ̀nnàri, Àwọn Ilé-ẹ̀kọ̀ Ojọ̀ Ìsìnmi, àwọn sínódi, àwọn àlùfáà, àwọn ipàdẹ̀, àti onírúurú ọ̀ṣe ijọ̀ nípa bóyá wọn bá Májẹ̀mú Tuntun mu. Ìpẹ̀ wà fún Ẹ̀kọ̀ Bíbẹ̀lì gbogbogbòdò gégé bí ọ̀nà fún ìmúpadàbòsípò. Nítorí itẹ̀jádẹ̀ àwọn Kristẹ̀ni Baptist, àti kókó ọ̀rọ̀ rẹ̀, Ẹ̀gbé Mahoning di aláilágbára; ó yó bí àwọn èniyàn ẹ̀ n kẹ̀kọ̀ Bíbẹ̀lì tí wọn sì n dá ijọ̀ sílẹ̀ ní ibámu pẹ̀lú ẹ̀kọ̀ rẹ̀.

Alexander Campbell bẹ̀rẹ̀ sí í jiyàn pẹ̀lú àwọn Presbyterian lẹ̀ẹ̀kan sí i. Ìjíròrò pẹ̀lú WL McCalla parí nígbà tí McCalla kò láti dáhùn àwọn àrìyànjiyàn Campbell lórí ìrìbọmi. Ní Cincinnati ní ojọ̀ kẹ̀tálá ọ̀ṣù kẹ̀rin, ọ̀dún 1829, Campbell bá Robert Owen jiyàn lórí àwọn ẹ̀rì ẹ̀sìn Kristẹ̀ni. Owen múra tán láti jiyàn nípa ẹ̀sìn itàn. Campbell jiyàn nípa ẹ̀sìn Kristẹ̀ni Májẹ̀mú Tuntun. Níkeyin ní ojọ̀ kẹ̀tadínlógún ọ̀ṣù kẹ̀rin, Owen gbà pé Campbell yóò lo àkókò tó kù, Campbell sì sọ̀rọ̀ fún wákàtí méjilá. Àwọn àrìyànjiyàn miiran tún wáyé, ọ̀kan pẹ̀lú Kátólíkì kan tí orúkọ̀ rẹ̀ n jẹ̀ Purcell.

Campbell ẹ̀bẹ̀wò sí Nashville Tennessee ó sì yí ọ̀pọ̀ èniyàn padà ní ọ̀dún 1830. Ní ojọ̀ ọ̀gbọ̀n ọ̀ṣù Kejilá ọ̀dún nàà, ó wàásù fún ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn oníwàásù ní ilú nàà. Wọn ẹ̀ ìjíròrò pẹ̀lú Dókítà Obadiah Jenkins, èyí sì mú kí wọn batisí èniyàn ọ̀gbọ̀n. Campbell gbàgbọ̀ pé ẹ̀kọ̀ Kristẹ̀ni kó ipa pàtàkì nínú ẹ̀sìn Kristẹ̀ni. Wọn sí ilé iwé gíga Bethany ní ọ̀dún 1841.

Ibùdó iyípadà nàà wà ní Pennsylvania àti Kentucky. Láti àárín gbùngbùn yí ni onírúurú àwọn oníwàásù ti tan káàkiri àárín gbùngbùn Amẹ̀ríkà. Walter Scott wàásù ní Ohio ó sì jẹ̀ onígbàgbọ̀ Alexander Campbell. Àwọn miiran tí wọn ti ní ibáṣepọ̀ pẹ̀lú Bar ton W. Stone tàbí àwọn Campbells ni John Johnson, Jacob Creath, àti 'Raccoon' John Smith. Ní guúsù ní Tennessee àti Alabama, àwọn tí wọn kọ̀ ẹ̀kọ̀ láti ọ̀dọ̀ Barton Stone bẹ̀rẹ̀ sí í wàásù. Lára wọn ni Abner Peeler, John Mulkey, Frank Palmer, JE Randolph, àti JE Matthews. Lára àwọn tí wọn yí padà sí JE Matthews ni Tolbert Fanning tí wọn ẹ̀ ìrìbọmi nítòsí Florence, Alabama ní ọ̀dún 1827. Fanning ẹ̀ ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ìrìn àjò pẹ̀lú Alexander Campbell àti ní ọ̀dún 1836 ó bá a lọ̀ sí Northeast àti Canada. Fanning ẹ̀tò ohun tí ó di Franklin College ó sì tún dá iwé iròyìn kan sílẹ̀ tí a pé ní Gospel Advocate ní ọ̀dún 1855 èyí tí ó sì wà ní itẹ̀jádẹ̀ lóníí.

A kò tǐ pinnu láti jẹ̀ ijọ̀ gégé bí àjọ̀ Kristẹ̀ni ní Washington, Pennsylvania ní ọ̀dún 1809. Ó jẹ̀ ara igbímọ̀ nílá kan láti mú àwọn èniyàn padà sí ijọ̀ Májẹ̀mú Tuntun tí ó ti ẹ̀ bẹ̀.

Láti ojò tí Àpósítélì Jèsù Kristi, Símonì Pétérù, ti wààsù iwààsù nàà gégé bí a ɛ kọ ọ sínú iwé Ìṣe Àwọn Àpósítélì, orí kejì, àti pé wọn dá ijọ Olúwa sílẹ̀. Ìgbìmọ̀ yìí yorí sí ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ijọ ijọ Kristi, àti ní ọ̀dún 1906, àti ẹ̀ka kan tí a n pè ní Ọmọ-ẹ̀yìn Kristi yorí sí ipínயà nínú ọ̀ràn lílo ohun èlò orin nínú ijọsin àti àwọn àwùjọ mìṣònnàrì. Ẹgbé Kristeni nàà tún tóká nìbì kan nínú ilànnà yíí.

MỌMỌNÌ

Ṣé iwé Mọmọ̀nì láti ọ̀dọ̀ Ọlọ̀run ni?

A lè bèèrè ibèèrè yí nípa Kùránì tí àwọn Mùsùlùmí gbàgbọ̀. Wọn sọ pé àngẹ̀lì kan ló fún un. Ìwé Mọmọ̀nì ni “òkúta ikólé” tí **Ìjọ Jèsù Kristi ti Àwọn Èniyàn Mímọ̀ Ọjọ̀ Ìkẹ̀yìn (Ìjọ Mọmọ̀nì)**. Àwọn Mormons gbàgbọ̀ pé Bíbélì, Ìwé Mọmọ̀nì, Ìwé Ẹ̀kọ̀ àti Májẹ̀mú, Píálì Owó Nílá, àti àwọn ọ̀rọ̀ Jósẹ̀fù aríran, àwọn amọ̀nà nínú ìgbàgbọ̀ àti ìṣe. Wọn gbàgbọ̀ pé Bíbélì jẹ Ọ̀rọ̀ Ọlọ̀run níwọn ìgbà tí a bá ti túmọ̀ rẹ̀ dáadáa, wọn sì tún gbàgbọ̀ pé Ìwé Mọmọ̀nì ni Ọ̀rọ̀ Ọlọ̀run.

Joseph Smith sọ pé ọ̀n tún tùmọ̀ Ìwé Mọmọ̀nì láti inú àkọ̀sílẹ̀ ipilẹ̀ṣẹ̀ tí a kọ sí orí àwọn àwo wúrà láti inú àwọn òkúta tí a n pè ní Urim àti Thummin, tí àngẹ̀lì Moroni n ɛ àtilẹ̀yìn rẹ̀, tí agbára Ọlọ̀run sì n darí, láìsì àṣìṣe. Ó tẹ̀ iwé nàà jáde ní ọ̀dún 1830 ní New York.

Ìwé Mọmọ̀nì sọ ìtàn bí Amérikà ɛ tẹ̀dọ̀ sí ilẹ̀ olókíkí kan láti Ilé Ìṣọ̀ Bábélì títí dé ọ̀rúndún kẹrin lẹ̀yìn tí Kristi dé sí ayé. Ó tún sọ pé Kristi wá sí ilẹ̀ yíí lẹ̀yìn àjínḡde Rẹ̀, ó sì gbìn Ìhinrere síbì ní kíkún rẹ̀.

Àwọn Èniyàn Mímọ̀ Ọjọ̀ Ìkẹ̀yìn sọ pé Bíbélì àti Ìwé Mọmọ̀nì n lọ ní ifowósowọ̀pọ̀, wọn sì jẹ́rìí pé Jèsù ni Kristi, Olùgbàlà ayé. Àwọn Èniyàn Mímọ̀ Ọjọ̀ Ìkẹ̀yìn ti pín sí méjì láti ọ̀dún 1844, tí olú ilé ìṣe wọn wà ní Salt Lake City, Utah. Àwọn Èniyàn Mímọ̀ Ọjọ̀ Ìkẹ̀yìn tí a tún ɛ̀tò wà ní Missouri.

Mọmọ̀nì—tí wọn pè ní wòlfi ará Nífáì; baba Mórónì, ‘eni tí a jí dide’, tàbí àngẹ̀lì tí ó fara hàn fún Jósẹ̀fù Smith ní ọ̀pọ̀ ìgbà ní ọ̀dún 1823 sí 1827 tí ó sì darí rẹ̀ sí àwọn àkọ̀sílẹ̀ ará Nífáì.

Ìwé Mọmọ̀nì ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àṣìṣe gírámà àti ìtàn tó hàn gbangba.

A bí Joseph Smith láti inú irú-omọ̀ wọn ní ilà tààrà Joseph ti Íjìbítì nípasẹ̀ Lehi àti omọ̀ rẹ̀ Joseph, sù̀gbọ̀n gégé bí Mormon ti sọ, gbogbo àwọn ará Nephi ni a pa, àyàfi Moroni, àwọn ará Lamani nìkan ló kù ní ilẹ̀ yíí àti àwọn baba nílá wọn ni onírúurú ẹ̀yà 'India'. Joseph Smith jẹ ti ìdílẹ̀ Gẹ̀ẹ̀sì. Ìtàn ìgbésí ayé iyá rẹ̀ fún àwọn baba nílá rẹ̀ ní England fún iran mẹ̀fà. Àwọn Mormon sọ pé à̀sọ̀tẹ̀lẹ̀ yíí ní ìmúṣe ẹ̀mí nínú Joseph Smith. Kò sí ohunkóhun nípa à̀sọ̀tẹ̀lẹ̀ pé Joseph Smith yóò jẹ "èso inú rẹ̀" ẹ̀yí tí a tún sọ ní ìgbà mẹ̀rìnlá nínú 2 NEFÍ 3.

Wọn sọ pé wọn gbé Ìwé Mọmọ̀nì sí orí àwọn àwo wúrà ní ǹnkan bí ọ̀dún 1600 sẹ̀yìn láti ọ̀wọ̀ ọ̀kùnrin kan tí orúkọ̀ rẹ̀ n jẹ Mọmọ̀nì, pẹ̀lú omọ̀ rẹ̀ Mọmọ̀nì tí ó fún un ní àwọn ifowósowọ̀pọ̀ díẹ̀, ní ọ̀dún 20 AD, ó sì fi àwọn àwo nàà pamọ̀ lábé òkúta kan nítòsì ibi tí ó wà ní Pálmírà, New York níbi tí wọn ti gba àwọn àwo wònyí, lábé itósọ̀nà Àngẹ̀lì Mórónì, láti ọ̀wọ̀ Joseph Smith ní ọ̀dún 1827. Ìwé Mọmọ̀nì jẹ iwé àtìjọ̀ gan-an. Ó ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ọ̀rọ̀, ìpele, àti gbólóhùn tí ó jẹ ti ọ̀de ọ̀nì, tí kò ní dọ̀gba tí a mọ̀ ní èdè àtìjọ̀, ó sì ní àwọn itókasi sí àwọn àwárí, àwọn ọ̀títọ̀, àwọn èrò, àti àwọn èrò tí a kò mọ̀ sí àkókò tí ó bo. Ó mẹnuba 'compass' kan tí kò sí àkọ̀sílẹ̀ tí àwọn èniyàn ìgbàani kan ti lò rí,

Ó ní 'kètékété' àti 'eşin' ní ilẹ̀ yíí, èyí tí kò sí níbí tí tí àwọn ará Sípèèni fi dé ní nńkan bí ọdún 480 sẹ̀yìn. Ó tún jẹ́ ohun tó dùn mọ̀ni pé ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ iwé mímọ̀ tí ń tún ohun tí Bíbélì sọ sọ ni a kọ ní èdè Gẹ̀ẹ̀sì King James tí a kò túmọ̀ tí tí di ọdún 1611.

Şé iwé kan dára tó òmíràn? Şé iwé Mọ̀mọ̀nì jẹ́ èké? Ó tako Bíbélì! Alma 46:13-16 ní egbé àwọn Kristeni kan, àwọn onígbàgbọ̀ tòótọ̀ nínú Kristi, tí wọn jẹ́ ti Ìjọ Ọlọrun, tí wọn fi ayọ̀ gba orúkọ Kristi tàbí Kristeni; ọ̀pọ̀ ọ̀rúndún şáájú wíwá Kristi. Ìşe Àwọn Aposteli 11:26 sọ pé, "Àwọn ọ̀mọ-èyìn ni a kọkọ̀ pè ní Kristeni ní Ántíókù." Iwé Mọ̀mọ̀nì sọ pé ará Nífàì tí ó gbé ní ọ̀pọ̀ ọ̀gọ̀rùn-ún ọdún şáájú wíwá Kristi lóye gbogbo iwífún nípa Rẹ̀ tí a fún wa nínú ihìnre; ìdámọ̀ iyá Rẹ̀, àwọn işe iyanu rẹ̀, àwọn ìdánwò rẹ̀, ìkànmọ̀ àgbélébùú, àjínde, àti bẹ̀e bẹ̀e lo irú èyí tí èniyàn tàbí ángẹ̀lì kò ní tí tí a fi şe ọ̀go fún Kristi. Àpósítélì Pọ̀lù sọ pé ó jẹ́ àşírí. Ka Éfésù 3:3-5, 9 àti Kólósè 1:26. Iwé Mọ̀mọ̀nì sọ pé ó bá Bíbélì mu déédé àti pé ó jẹ́ ọ̀rẹ̀; ó máa n ba á jẹ́ dípò bẹ̀e.

Àwọn èniyàn mímọ̀ ọ̀jọ̀ ìkẹyìn kò gba Kristi gégé bí wòlfi ikẹyìn tí Ọlọrun tipasè rẹ̀ sọ̀rò lónìí gégé bí Bíbélì şe kóni. Wọn kò gba Májẹ̀mú Tuntun gégé bí májẹ̀mú ikẹyìn. Ó jẹ́ ihìnre miíràn.

Joseph Smith sọ pé Ọlọrun fi hàn án pé ọdún méjọ̀ ni ọ̀jọ̀ orí jjíhìn. Àwọn ọ̀mọ̀ Mọ̀mọ̀nì ni a şe ìrìbọ̀mi nígbà tí wọn bá pé ọ̀mọ̀ ọdún méjọ̀. A fi ìrìbọ̀mi àwọn ọ̀mọ̀ ọ̀wọ̀ şe eleyà gégé bí àşà èké.

Àwọn ọ̀mọ̀kúnrin nínú eşin Mọ̀mọ̀nì ni a yàn gégé bí àlùfáà Áárónì nígbà tí wọn bá pé ọ̀mọ̀ ọdún méjilá. (Àwọn àlùfáà Áárónì nínú Bíbélì gbọ̀dọ̀ jẹ́ ti èyà Léfi.)

Àwọn ọ̀mọ̀kúnrin nínú eşin Mọ̀mọ̀nì ni a yàn gégé bí Àlùfáà Melkisedeki ní ọ̀mọ̀ ọdún 18 gégé bí alàgbà. (Bíbélì fúnni ní àwọn itóótun àwọn alàgbà gégé bí ẹ̀ni tí wọn ti gbéyàwó tí wọn sì ní àwọn ọ̀mọ̀ olóòótọ̀.)

Àádọ̀rin - Ìkẹjì nínú àwọn ìgbésè méta ti Àlùfáà Melkisedeki ní ọ̀mọ̀ ọdún méjìdínlógún. İşe ni èyí, kíí şe nọmbà.

Àlùfáà Àgbà ni ìgbésè gíga jùlọ̀ nínú işe àlùfáà Melkisedeki ti àwọn Mọ̀mọ̀nì.

Àkọ̀lẹ̀ àkọ̀lẹ̀ tí àwọn Mormons tẹ̀ sí orí àwọn èdà Bíbélì King James ni 'Èrí Jesù Kristi miíràn.'

Iwé "Parl of Great price" ní àwọn èkọ̀ ìgbàgbọ̀ métàlá láti fi àwọn èkọ̀ ìgbàgbọ̀ àwọn Mọ̀mọ̀nì hàn. Ó jẹ́ iwé kẹta tí Joseph Smith kọ̀ àti ọ̀kan lára àwọn "işe àgbékalẹ̀" ti Şọ̀şì Mọ̀mọ̀nì (orísun àwọn èkọ̀ Mọ̀mọ̀nì nípa Púpọ̀ àti eleyàmèyà).

Àwọn Èkọ̀ àti Àwọn Májẹ̀mú-Iwé Àwọn Ọ̀fin. Àkọ̀jọ̀ àwọn ìfihàn 65 tí a sọ pé a ti fi fún Smith àti àwọn eleyé rẹ̀ tí a tẹ̀ jáde ní ọdún 1833, tí ó ti ní àwọn àyípadà àti àfikún tí ó ju 2500 lo, ni àwọn Mormons sọ pé ó ní ìmísí.

Ọ̀rọ̀ Ọ̀gbọ̀n-Àwọn ìlàna ọ̀nje àwọn Mọ̀mọ̀nì tí a fi kún àwọn èkọ̀ àti Májẹ̀mú gégé bí ìfihàn láti ọ̀dọ̀ ọ̀kan lára àwọn ọ̀lọrun Mọ̀mọ̀nì; a gbọ̀dọ̀ pa wọn mó bí bẹ̀e kọ̀ ẹ̀nikan kò gbọ̀dọ̀ wọ̀ inú àwọn ọ̀run Mọ̀mọ̀nì méta tí ó ga jùlọ̀.

"Gégé bí èniyàn şe wà báyií, Ọlọrun ti wà tẹ̀lẹ̀ rí, bí Ọlọrun şe wà nísinsinyí, èniyàn lè di." - Ète eşin Mormonism, èyí tí ó jẹ́ láti di Ọlọrun, àti láti fi iwà Ọlọrun hàn, èyí tí àwọn Mormons sọ pé ó jẹ́ ti èniyàn ológo. "Ọlọrun Ìyá" kan tún wà nínú èkọ̀ Mormon.

"Ìrìbọ̀mi fún àwọn ọ̀kú." Àşà ìrìbọ̀mi aşojú àwọn Mọ̀mọ̀nì ni èyí tí àlùfáà Mọ̀mọ̀nì fi ẹ̀mí tẹ̀ ẹ̀ni aláàye mọ̀lẹ̀ sínú omi láti nípa lórí ìgbàlẹ̀ ẹ̀ni tí ó ti kú tí kò sì şe ìrìbọ̀mi.

Ètùtù Èjẹ̀-Àwọn Mormons kóni pé àwọn ẹ̀şe kan wà tí èjẹ̀ Jesu kò lè şe ètùtù fún. Lára iwònyí ni ìpàniyàn, panşágá, ìpèyindà, àti ẹ̀şe tí a kò sọ tẹ̀lẹ̀ sí àwọn Mormon. Láti gba ìdáríjì èjẹ̀ wọn gbọ̀dọ̀ jẹ́ "tí a ta sílẹ̀." Èjẹ̀ eleyé pẹ̀lú èjẹ̀ Jesu jẹ́ ètùtù tó péye.

Wọn sọ pé Ìwé Mómòni ní ìmísí àti pé ó jẹ̀ iwé tí ó n tọ̀ àwọn ará iwò oòrùn sọ̀nà; Bíbélì wà fún gbogbo ayé ilà-oòrùn nìkan. Wọn ti ṣe àtúnṣe/yí iwé náà padà ní 1831.

Esekieli 37 (Igi Meji)-Àwọn Mormons sọ pé “ilá méjì” dúró fún iwé méjì - Bíbélì àti Ìwé Mormon. Àwọn ilá náà ni ijọba àrìwá àti gúúsù Ísírẹ̀lì àti Júdá, Ọlórùn pè wọn ní “Orílẹ̀-èdè méjì” tí yòò di ọ̀kan.

Alma 7:10 sọ pé a bí Jèsù ní Jerúsálẹ̀mù. Bíbélì sọ pé Bétílẹ̀hẹ̀mù. Míkà 5:2 àti Lúùkù 2:1-7.

Ọlórùn jẹ̀ èniyàn nígbà kan rí, ṣùgbọ̀n ó di Ọlórùn (Elohim). (Gégé bí a ti n béèrè pé, “Níbo ni ọ̀kúnrin yẹn ti wá nígbà náà?”) Ọlórùn ní ara ti ara gégé bí iyàwó rẹ̀. Baba, Ọmọ, àti Ẹ̀mí Mímọ̀ jẹ̀ ọlórùn méta ọ̀tọ̀tọ̀. Àwọn ọlórùn miiran tún wà. Jèsù, Ọlórùn ọ̀tọ̀tọ̀ sí Ọlórùn sí Baba, ni Baba àti iyà rẹ̀ ní ọ̀run dá gégé bí ọmọ ẹ̀mí. Ọ̀run ni ẹ̀gbọ̀n gbogbo èniyàn àti ẹ̀mí, kì í ṣe àwọn Kristẹ̀ni nìkan. A dá ara rẹ̀ nípasẹ̀ ìdàpọ̀ ìbálòpọ̀ láàárín Elohim àti Maria. Jèsù náà ti ṣe iḡbéyàwó. (Ṣé a lè béèrè pé, irú ìbátan wo ni yòò ní nígbà tí ijọ bá di iyàwó rẹ̀?) Ikú rẹ̀ lórí àgbélébùù kò pèsè ètùtù fún ẹ̀ṣẹ̀, ṣùgbọ̀n kò pèsè àjìnde fún gbogbo èniyàn.

Kò sí iḡbalà lẹ̀yìn Ẹ̀ṣọ̀ṣì Mómòni. Iḡbalà jẹ̀ nípasẹ̀ iṣẹ̀, títi kan iḡbàgbọ̀ nínú àwọn aṣáájú Ẹ̀ṣọ̀ṣì, itẹ̀bọ̀mi Mómòni, idámẹ̀wàá, àti àwọn àtò isin. Iḡbalà ni a n gbé ga sí jìjẹ Ọlórùn. Níkeyin, ó fẹ̀rẹ̀ jẹ̀ pé gbogbo èniyàn ni yòò lo sí ọ̀kan lára àwọn ipele méta ti ọ̀run. Àwọn apàniyàn àti àwọn apẹ̀yindà lo sí ọ̀kúnkùn ọ̀de. A tún n ṣe itẹ̀bọ̀mi fún àwọn ọ̀kú.

Àwọn ọ̀dọ̀mọ̀kúnrin ṣe ilé rí ọ̀dún méjì gégé bí míṣọ̀nnàrì, wọn n lo sí ilé dé ilé. A kò gbọ̀dò lo ọ̀tí líle, tábà, kofí, tàbí tífí. Àwọn ọmọ̀ ijọ n gbádùn ikànni àwujọ̀ tó gbòòrò.

(Joseph Smith ló dá ijọ Jèsù Kristi àwọn èniyàn mímọ̀ sílẹ̀, kì í ṣe Jèsù Kristi.)

ÀWON ÌWÉ MÍMỌ TÓ YE LÁTOWO BÍBÉLÌ

Héberù 1:1-2 “Ọlórùn, ẹ̀ni tí ó ti bá àwọn baba sọ̀rò ní iḡbà gbogbo àti ní onírúurú ọ̀nà láti ọwọ̀ àwọn wòlì, ní ọjọ̀ ikẹ̀yìn wònyí ni ó ti bá wa sọ̀rò láti ọwọ̀ Ọmọ̀ rẹ̀, ẹ̀ni tí ó ti yàn gégé bí ajogún ohun gbogbo, nípasẹ̀ ẹ̀ni tí ó dá ayé pẹ̀lú.”

Gálátìà 1:6-8 “Ènu yà mí pé ẹ̀ ti yára kúrò lódò Ẹ̀ni tí ó pè yín sínú oore-òfẹ̀ Kristi sí ìhìnrere miiran: èyí tí kì í ṣe òmíràn. Ṣùgbọ̀n àwọn kan wà tí wọn n yọ̀ yín lẹ̀nu, tí wọn sì n fẹ̀ yí ìhìnrere Kristi padà. Ṣùgbọ̀n bí àwa tilẹ̀ jẹ̀ bẹ̀ẹ̀, tabi angeli lati orun kan wàásù eyikeyi ihinrere miiran ju èyí tí a ti wàásù fún yín lo, kí ó di ẹ̀ni ègún.”

Galatia 1:9-12 “Gégé bí a ti sọ̀ tẹ̀lẹ̀, bẹ̀ẹ̀ ni mo tún wí, Bí ẹ̀nikẹ̀ni bá wàásù ìhìnrere miiran fún yín ju èyí tí ẹ̀ gbà lo, kí ó di ẹ̀ni ègún. Nítorí ṣé èmi n yí èniyàn lẹ̀kàn padà nísinsinyí tàbí Ọlórùn? Tàbí mo n wá ifẹ̀ èniyàn? Nítorí bí mo bá n tẹ̀ èniyàn lórùn (síbẹ̀ mo n bá a lo láti tẹ̀ èniyàn lórùn), èmi kò ní jẹ̀ ìránṣẹ̀ Kristi. Ṣùgbọ̀n èmi jerisi Ẹ̀yin, ará, ìhìnrere tí a wàásù rẹ̀miki í ṣe tí èniyàn, nítorí èmi kò gbà á láti ọ̀dò èniyàn, bẹ̀ẹ̀ ni a kò kọ̀ mi, bí kò ṣe nípa ifhàn Jèsù Kristi.”

2 Péterù 1:3 “Nítorí pé agbára Ọlórùn Rẹ̀ ti fún wa ní ohun gbogbo tí ó jẹ̀ ti iyè àti iwà-bí-Ọlórùn.”

Jòhánù 16:13 “Ṣùgbọ̀n nígbà tí ọ̀run, ẹ̀mí òtítọ̀ níwá, Yòò tọ̀ yín sí òtítọ̀ gbogbo: nítorí kì yòò sọ̀rò láti ara rẹ̀; ṣùgbọ̀n ohunkhun tí ó bá gbọ̀, ọ̀run ni yòò sọ̀: yòò sì fí ohun tí ó yẹ̀ fún yín hàn yínwá.”

Júúdà 3 "Olùfẹ̀ ọ̀wọ̀n, nígbà tí mo fi gbogbo agbára mi kòwé sí yín nípa ìgbàlà gbogbogbò, ó ẹ̀ pàtàkì fúnemi láti kòwé sí yín, àti láti gbà yín níyànjú láti jà gidigidi fún ìgbàgbọ̀ tí a ti fi lé àwọn ènìyàn mímọ̀ lówọ̀ lèlẹ̀kan náà."

ÀWỌN ỌMỌ-ÈYÌN KRISTI

Èyà àwọn ọmọlẹyìn Kristi jẹ ẹya isin Pùròtẹsítàntì ní Orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà. Àpéjọpọ̀ ìjọba àti àwùjọ àkókọ̀ padé ní ọdún 1839. Àpéjọpọ̀ orílẹ̀-èdè àkókọ̀ wáyé ní ọdún 1849. Orúkọ rẹ̀ ni Ìjọ Kristeni, Àwọn Ọmọ-ẹyìn Kristi. Èyà isin náà bèrẹ̀ nígbà ìgbésẹ̀ àtúnṣe ní ọdún 1800. Àwọn olúdásílẹ̀ rẹ̀ jẹ̀ ti Presbyterian, títi kan Thomas àti Alexander Campbell ní Pennsylvania àti Barton W. Stone ní Kentucky.

Ìfohùnṣọ̀kan ẹgbé yí ni pé kí àwọn Kristeni para pọ̀ nínú ìgbàgbọ̀ tí ó rọ̀rùn nínú Jẹ́sù Kristi, àti pé kí a pa àwọn ẹ̀kọ̀, ìgbàgbọ̀, àti àwọn ìṣe isin Kristeni rẹ̀. Ẹgbé tí Barton Stone n darí ní Kentucky, tí a ṣètò lábé orúkọ "Àwọn Kristeni". Ní Pennsylvania, Thomas àti Alexander Campbell n gbèrò ibáṣepọ̀ tímótímọ̀ pèlú àwọn Kristeni yálà Presbyterian tàbí bèè kọ̀, wọn sì fẹ̀ kí Bíbélì jẹ̀ ìpilẹ̀ ìgbàgbọ̀ dípò ìgbàgbọ̀ ìjọ. Wọn dá a lẹ̀bi fún èyí, ó sì dá 'Ẹgbé Kristeni ti Washington County, Pennsylvania' sílẹ̀. Thomas Campbell tẹ̀ 'Ìkẹde àti Àdírẹ̀sì' jáde, èyí tí yóò di ìpilẹ̀ fún Ìjọ Kristeni, Àwọn Ọmọ-ẹyìn Kristi.

Wọn kòni pé gbogbo ìjọ gbọdọ̀ jẹ̀ olómìnira àti olómìnira, pé ìgbàgbọ̀, oyè àlùfáà, àṣe àti ànfaàní àwọn ènìyàn kò ní idí kankan nínú ìwé mímọ̀. Oúnjẹ Alé Olúwa ni a gbọdọ̀ máa ẹ̀ ní gbogbo ọjọ Sunday àti pé ìrìbọmi wà fún àwọn onígbàgbọ̀ nìkan àti nípa rìbọmi sínú omi.

Alexander Campbell ṣiṣẹ̀ pèlú Barton W. Stone tí ó lo orúkọ náà 'Kristeni' láti dá ẹgbé náà mọ̀. Campbell lo orúkọ náà 'Àwọn Ọmọ-ẹyìn'. Ní ọdún 1832, àwọn Kristeni àti àwọn Ọmọ-ẹyìn parapọ̀, wọn sì di ẹnì tí a mọ̀ sí Ìjọ Kristeni (Àwọn Ọmọ-ẹyìn Kristi).

Ija dide laarin awon omo-ehin ni idaji keji ti orundun 19. Iyatọ laarin awon 'awon asaju-ija' ati awon 'awon onitesiwaju' mu ki awon omo-ehin asaju-ija kuro ni ilodi si idagbasoke awon awujo ihinrere ati lilo orin ohun elo ninu ijosin, eyiti won ko le rii asẹ iwe mimọ fun. **Ní ọdún 1906** Àwọn ẹgbé tí ó yapa ti pín sí àwọn ìjọ Kristi tí ó dá dúrọ̀, wọn sì dúrọ̀ ṣinṣin sí àṣe ìwé mímọ̀, nígbà tí àwọn ọmọ-ẹyìn tẹ̀lé ipa ọ̀nà isin.

Ní ọdún 1968, wọn gba ètò àtúntò kan tí ó yọ̀rì sí ìṣètò ìṣe isin, ẹ̀kọ̀, àti àwọn àjọ ìjọ mիրան tí a n ṣètò nípasẹ̀ ìpadé gbogbogbò. Wọn dá ìgbìmọ̀ gbogbogbò sílẹ̀, ṣùgbọ̀n àwọn ìjọ àdúgbò ẹ̀ ní ní ẹ̀tọ̀ dúkiá wọn, òmìnira nínú yíyan àwọn oníwàásù, àti ìpinnu ijosin àti àwọn ètò ìṣe. Àwọn ọmọ ẹyìn n kópa nínú Ìgbìmọ̀ Àwọn Ẹ̀dẹ̀sì ti Orílẹ̀-èdè àti ti Àgbáyé, Ìgbìmọ̀ Lórí Ẹgbé Ìjọ, wọn sì ní àwọn ìṣe isin kárí ayé tí Ẹgbé Àwọn Míṣọ̀nnàri Kristeni ti n ṣètò.

Àwọn Adventist

Àwọn **ÌRÌNṢẸ̀** ni wiwa keji Jesu Kristi.

Kristi ti ẹ̀ ìlérí láti padà wá, ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn Kristeni sì gbàgbọ̀ pé ọ̀n yóò padà wá. William Miller ní ipa lórí ẹ̀kọ̀ yíí, ó sì tún ṣètò ọjọ kan láàárín ọjọ kọ̀kànlélógún oṣù kẹ̀ta, ọdún 1843 àti ọjọ kọ̀kànlélógún oṣù kẹ̀ta, ọdún 1844 pé yóò ṣẹ̀lẹ̀. Miller di Baptist ní ọdún 1816, ó sì bèrẹ̀ ikẹ̀kọ̀dọ̀ àwọn àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ nínú Dániélì àti Ìfihàn, ó sì parí rẹ̀ nípa síṣíró ọ̀sẹ̀ gégé bí ọdún àkókò wíwá.

Nígbà tí díde náà kò ẹlẹ bí ó ti sọtélẹ pé ọpọ àwọn ọmọlẹyìn rẹ ti fi í sílẹ, ẹ̀gbẹ̀n àwọn kan dúró de ọjọ tuntun tí Miller ti yàn ní October 22, 1844. Àwọn kan lára àwọn ọmọlẹyìn rẹ ta dúkiá wọn, wọn sì parí gbogbo ìsìrò, wọn n gbàdúrà, wọn sì n dúró de ipadàbò Olúwa. Nígbà tí ọjọ náà dé, àwọn kan lo ipadàbò "ẹ̀mí" sí i. Ìyàtò èrò pọ, ọpọ ibéèrè ni wọn sì tún ẹ̀ àtúnjẹwò bí wọn ẹ̀ ní dúró de àjínde àti ipadàbò Kristi. Àwọn wo ni yóò díde, olódodo àti ẹ̀ni burúku tàbí olódodo nikan? Njẹ̀ iyà ayérayé wà fún àwọn èniyàn búburú tàbí iparun? Ìgbà wo ni ó yẹ kí a ẹ̀ ayeyẹ ọjọ isinmi, ọjọ isinmi tàbí ọjọ isinmi tàbí bẹ̀ẹ̀ kọ? Lóri àwọn ibéèrè wọnyí àti àwọn miiran àwọn Adventist, bí àwọn ẹ̀gbẹ̀ tí a ẹ̀tò ẹ̀ pín sí àwọn ẹ̀gbẹ̀ pàtàkì mērin.

1. Àwọn Adventist ọjọ keje
2. Ẹ̀gbẹ̀ Kristeni Àtijó
3. Ìjọ Ọlórùn (Àpérò Gbogbogbò)
4. Ẹ̀gbẹ̀ Kristeni Ìgbà Ìsinmi Àtijó

ÀKÍYÈSÍ ADVENTIST

Àwọn Adventist ọjọ keje ni ẹ̀gbẹ̀ Adventist tó tóbi jùlọ, wọn sì wà káàkiri gbogbo ayé. Wọn tóka sí ibèrè wọn láti ọdún 1840 àti ìgbàgbọ̀ wọn ní ọjọ isinmi láti ìgbà Seventh Day Baptist ti New England àti Europe.

Àwọn Adventist ọjọ keje jẹ̀ àwọn tí wọn n ẹ̀ àtúnjẹ fún ẹ̀gbẹ̀rún ọdún. Wọn n retí àjínde méta ọ̀tò̀tò̀.

1. Àwọn olódodo tí wọn kú ní ibèrè ẹ̀gbẹ̀rún ọdún (Ẹ̀gbẹ̀rún ọdún ìjọba Kristi lóri ilẹ̀ ayé yí)
2. Àwọn aláìsòdodo tí ó kú ní ọ̀pin Ẹ̀gbẹ̀rún Ọdún. (Àwọn olódodo yóò máa bá Kristi jọba)
3. Ìdájọ̀ Ìtẹ̀ Funfun Nlá.

Kò sí iwé mímọ̀ kankan tó gbé ìjọba ẹ̀gbẹ̀rún ọdún Kristi kalẹ̀ lóri ilẹ̀ ayé yí. Jèsù sọ nínú Jòhánù 18:36 pé, "Ìjọba mi kí í ẹ̀ ti ayé yí." "Ìjọba naa wa nisinsinyi - Luku 9:27 ati Kolosse 1:13.

Wọn sọ pé àsọtélẹ̀ ọ̀de ọ̀ní àti pé mèsàn-án nínú àwọn ẹ̀bùn nínú 1 Kórínthì 12 wà lónì. (1 Kórínthì 13:8-10 sọ pé àwọn ẹ̀bùn wọnyí "yóòdàwọ̀ dúró", "ẹ̀ ẹ̀kúrò".)

Wọn ní iwé itẹ̀ni ẹ̀gbẹ̀ tó ní ìgbàgbọ̀ mètádínlógún, èyí tí mètálà nínú wọn gbọ̀dọ̀ gbàgbọ̀, ẹ̀ni náà sì gbọ̀dọ̀ fọwọ̀ sí iwé ẹ̀rí pé oun gbà wọn gbọ̀ kí ó tó di ẹ̀ni tí a rì sínú omi kí ó tó di ọ̀mọ ẹ̀gbẹ̀ SDA. (Kò sí ẹ̀ni tí ó ẹ̀ ìrìbọ̀mí sínú ìjọ Olúwa nínú àwọn àpẹ̀rẹ̀ tí a fi hàn nínú Ìwé Ìṣe Àwọn Àpósítélì láti fọwọ̀ sí ohunkóhun kí ó tó di Kristeni.)

Wọn kòni pé Ọlórùn yóò pa àwọn èniyàn búburú run pátápátá nípa sísun wọn paré pátápátá ní Àfonífojì Hínómù ní gúúsù ilú Jerúsálẹ̀mù ní Ísírẹ̀lì lẹ̀yìn ìdájọ̀ ìkẹ̀yìn.

Amágédọ̀nì - Ìfihàn 16:16 - SDA ti sọ èyí di ogun 'gidi' tí ó gbọ̀dọ̀ jẹ̀ ogun 'ẹ̀mí' nítorí àwòrán tí a lò láti ẹ̀pẹ̀júwe rẹ̀.

Ìdáríjì ẹ̀ṣẹ̀ - Kristi ẹ̀ ẹ̀seyọ̀rì rẹ̀ nínú ètùtù ní Kalfari gégé bí SDA ti wí, ẹ̀gbẹ̀n kò tó láti ẹ̀ ìgbàlà ìkẹ̀yìn tí di ìgbà tí a bá pa ẹ̀ṣẹ̀ rẹ̀, èyí tí Satani yóò ẹ̀ ní ọ̀pin ayé.

(Kò sí ìdí fún èyí nínú Bíbẹ̀lì.)

Wíwè ẹ̀sẹ̀ nígbà tí a ń ẹ̀ Oúnjẹ Alẹ́ Olúwa, tí a ń ẹ̀ ní ìdámẹ̀rin. Ìdájó Ìwádìí - SDA sọ pé Jésù wọ inú ibi mímọ̀ ọ̀run.

Ní ojọ kejìlélógún oṣù kẹwàá, ọ̀dún 1844, láti ka ìwé ìgbésí ayé gbogbo ènìyàn tí a bí láti ìṣẹ̀dá títí di ìdájó láti jẹ́ kí ó lè ẹ̀ ìdájó ọ̀dodo ní "Ìdájó Ìtẹ̀ Àfúnni Nílá," ìdájó kẹ̀ta.

SDA pèlú Àwọn Ẹ̀lẹ̀rìí Jèhófà jiyàn pé a kò ní pa ayé ìsinsìnyí run láá, ẹ̀gbẹ̀n yóò wà títí láá. 2 Pétérù 3:10 sọ pé a ó "jóná" "àwọn ohun ìpìlẹ̀ ayé yóò yọ̀ pèlú ooru gbígbóná."

Ìdámẹ̀wàá - ìpín mẹ̀wàá nínú ọ̀gọ̀rùn-ún owó tí a fí sí ọ̀fin ìjọ.

Àwọn Adventist ojọ keje sọ pé ojọ Sátidé ni ojọ ìjọ̀sìn gégé bí a ti sọ nínú Ọ̀fin mẹ̀wàá.

Is the law binding on Christians today?

The law is fulfilled.

Jesus said He would fulfill the law.

Jesus said He had fulfilled the law.

Paul said Jesus had fulfilled the law.

We are separated from the law.

We are dead to the law.

The law was temporary.

"Until the seed should come. "

The law ended when Christ died!

"the law of commandments. "

"nailing it to His cross. "

The law was removed and replaced.

God made a new covenant.

New Testament"

1st taken away to establish the 2nd.

The law was never given to Gentiles.

Matthew 5:17-18

Luke 24:44-47

Romans 10:4

Romans 7:4

Galatians 3:16,19,23-24

Ephesians 2:15

~~Colossians 2:14-17~~

Hebrews 8:8-13.

Jeremiah 31:31-34

Hebrews 9:15-17

Matthew 26:28

Hebrews 10:8-10

Exodus 19: 1,6,25:

Deuteronomy 5:1-3;

Psalms 147:19-20;

Romans 3:1-2

Gbogbo ọ̀fin nàá yóò jáde lẹ̀ẹ̀kan nàá.

Kò sí ìkòwé kan tàbí àkọ̀lẹ̀ kan... 'títí gbogbo wọ̀n' Mátíù 5:17-18 Ó mú gbogbo ọ̀fin, àwọn wòlìí, àti Sáàmù ẹ̀ Lúùkù 24:44-49

Jesu mú àwọn ọ̀fin "ìwà rere" àti "àṣà" ẹ̀.

Ìwà rere = Ọ̀fin Mẹ̀wàá Róòmù 7;4

Àjọyọ̀ = àsẹ̀, ààwẹ̀, oúnjẹ. Kólósè 2:14-17 Nísinsìnyí a ní 'ọ̀fin Kristi!' Galatia 6:1-2

Ìgbàgbọ̀ Àgbáyé BAHÀ'I

Ìsìn Babism ẹ̀sáájú ẹ̀sìn Baha'i, ó sì jẹ́ ẹ̀sìn kan tí ó gbèrú gégé bí ẹ̀ka tàbí ẹ̀yà ìsìn Shite ti ẹ̀sìn Islam.

Ní Shiraz, Persia ní **1844** Wọ̀n mọ Mirza Ali Muhammad sí Bab, èyí tí ó túmọ̀ sí "ẹ̀nubodè" ní èdè Persia, nítorí wọ̀n kà á sí ẹ̀nubodè tàbí ilẹ̀kùn sí ọ̀títọ̀ ẹ̀mí.

Bab kéde pé àwọn wòlì jé ifarahàn Ọlórùn fúnra rẹ, àti pé òun, Bab, jé ọkan lára àwọn wòlì wònyí. Ó sọ pé òun dógba pèlú Muhammad ní pàtàkì, àti pé òun ni ó kéde "Ifarahàn" tí ó ga jù. Ọdún mọkàndínlógún léyìn idásílẹ̀ Babism, èyí tí ó tóbi jù yíi yóò farahàn.

Àwọn Bab kọ iwé mímọ tuntun kan tí wọn pè ní **Léyìntàbí** Ifihàn. Iwé yí ni a fẹ fi dípò Kùránì. Iwà ikà lòdì sí ọpọ̀lọpọ̀ ilàna èsìn Islam. Ó kà á léèwò fún ilọpọ̀ obìnrin àti lílo àwọn àlè. Ó kéde pé àkókò kan ní bọ́ tí gbogbo isìn yóò wà ní isọkan lábẹ̀ olórí ẹmí kan.

Bí èsìn Babism ẹ̀ ní tàn kálẹ̀, wọn yí Shah, Nasr-ed Din, lérò padà pé ẹ̀kọ̀ Babism yóò ba ijoba jé, wọn sì bèrẹ̀ sí í ẹ̀ inúnibíni sí àwọn Babists. Àwọn Babists sọ̀tẹ̀, sùgbọ̀n léyìn ogun abélé ọdún méjì, wọn pa Bab run. Wọn fi sẹ̀wọ̀n, wọn sì pa á ní ọdún 1850.

Léyìn ikú Bab, wọn tẹ̀síwájú láti máa kọ èsìn rẹ̀ ní Persia àti àárín gbùngbùn ilà-oòrùn. Ní ọdún 1863, ọdún 19 léyìn tí Bab sọ àsọtẹ̀lẹ̀ pé ẹ̀ni mímọ̀ kan yóò farahàn, Mirza Hoseyn Ali Nun, tí a ní pè ní Bahauallah, kéde ara rẹ̀ gégé bí "Ifihàn" náà. Lóri ipilẹ̀ Babism, ó dá èsìn tuntun kan sílẹ̀ tí a ní pè ní "Babism". **Bahai**.

Ijoba Pásíà ní ẹ̀ inúnibíni sí àwọn ẹ̀gbé Bab nígbà gbogbo, wọn sì ní dá Bahauallah lóró, wọn sì ní fi í sẹ̀wọ̀n fún gbogbo igbésí ayé rẹ̀. Bahauallah wá ọ̀nà láti gbé èsìn gbogbogbò kalẹ̀. Ó kọ̀ní ní idàgbàsókè iwà rere àti àwùjọ, àwọn èrò rẹ̀ sí ni omọ̀ rẹ̀ Abbas, tí a pè ní Abd ul-Baha léyìn náà, tan àwọn èrò rẹ̀ ká. Abd ul-Baha tún jé ẹ̀lẹ̀wọ̀n isẹ̀lú fún ọpọ̀ ọdún, sùgbọ̀n ní ọdún 1908, nígbà tí wọn sẹ̀gun àwọn apá kan ti Ilẹ̀oba Ottoman, wọn dá a sílẹ̀. Léyìn náà, ó rinrin àjò lọ sí Yúróopù àti Àríwá Amérikà láti fi ẹ̀kọ̀ baba rẹ̀ hàn. Ó kọ̀ní ní igbàgbọ̀ Bahai gégé bí ilàna kan tí ó ní àwọn ète àwùjọ. Àwọn èrò àwùjọ wònyí ní pípa ẹ̀tanú ẹ̀yà àti isìn run, ibáramu láàárín àwọn ọ̀kúnrin àti obìnrin, lílo èdè àgbáyé, ẹ̀kọ̀, àti igbàgbọ̀ gbogbogbò.

Àwọn iwé Bab, Bahauallah, àti Abd ul-Baha jé iwé mímọ̀ ti Bahai. Olú ilú Bahai wà ní Haifa, Ísírèlì. Bíbélì kan wà tí a túmọ̀ nípa ẹ̀mí, láti bá ẹ̀kọ̀ isìn Bahai mu.

Ọlórùn jé ẹ̀dà ọ̀run tí a kò mọ̀ tí ó ní fi ara rẹ̀ hàn nípasẹ̀ àwọn "ifarahàn" tí wọn jé wòlì tàbí àwọn aṣáájú isìn pèlú Mósè, Confucius, Buddha, Jesu, Muhammad, àti dájúdájú Bahauallah.

Jésù jé ọkan lára ọpọ̀lọpọ̀ ifarahàn Ọlórùn. Ifarahàn kọ̀ọkan yípadà sí ti isáájú bí a ẹ̀ ní gbé àwọn ẹ̀kọ̀ tuntun kalẹ̀ nípa Ọlórùn. Nígbà náà, Jésù kí í ẹ̀ Ọlórùn, kò ní àjìnde kúrò nínú ọ̀kú, kí sí í ẹ̀ ọ̀nà kan soṣo sí Ọlórùn gégé bí ó ti sọ pé òun jé. (Sé èyí kò ní sọ Ó di ọ̀pùrọ̀ àti ẹ̀lẹ̀tàn dípò ifarahàn láti ọ̀dọ̀ Ọlórùn?) Ipadàbò Jésù sí ayé jé ní irísí Bahauallah. Ẹ̀mí ọ̀títọ̀ náà ní tọ̀ka sí Bahauallah.

Igbàgbọ̀ nínú ifarahàn Ọlórùn, Bahauallah, àti mímọ̀ àti gbígbé ní ibámu pèlú àwọn ilàna àti ẹ̀kọ̀ Bahauallah. Àwọn ipàdẹ̀ ni a ní pè ní 'àpéjọ ẹ̀mí'.

Njé a ti rí àwọn ifarahàn tuntun bíi Sun Myung Moon àti Ijọ Unification, tàbí L, Ron Hubbard àti Scientology, tàbí New Age Movement, tàbí ẹ̀ a ó máa wá ifarahàn mǐràn? Kí ló máa ẹ̀lẹ̀ sí àwọn ifarahàn mǐràn tí ó ní ẹ̀lẹ̀ ní àkókò kan náà pèlú Babism ní àwọn ọdún 1800 bíi Mormonism, The Great Awakening, tàbí Restoration Movement? Ẹ̀ a ó máa wá àwọn èrò tuntun nínú isìn tàbí ẹ̀ a ó máa wo ipilẹ̀şẹ̀ àwọn isìn àti àwọn ifarahàn tí Ọlórùn fún wa? Ẹ̀ kò sí ọ̀títọ̀ sí àwọn ọ̀rọ̀ inú Héberù 1:1? "*Ọlórùn, ẹ̀ni tí ó ti bá àwọn baba wa sọ̀rọ̀ nígbà àtijọ̀ nípasẹ̀ àwọn wòlì ní ọ̀pọ̀lọpọ̀ igbà àti ní onírúúrú ọ̀nà, ó ti bá wa sọ̀rọ̀ ní ojọ̀ ikẹyìn wònyí nípasẹ̀ Ọlórùn Rẹ̀. Omọ̀kúnrin, ẹ̀ni tí Ó yàn gégé bí ajogún ohun gbogbo, àti nípasẹ̀ ẹ̀ni tí Ó dá ayé. Jòhánù 14:6, "Jesu wi fun un pe (Tomos) Emi ni ona naa, otito, àti igbésí ayé, kò sí èniyàn tó lè ẹ̀ éwásí baba (Ọlórùn) sùgbọ̀n nípasẹ̀ ẹ̀mí."* Tí a bá jẹ̀wọ̀ Jésù gégé bí wòlì, sùgbọ̀n àwọn ọ̀rọ̀ Rẹ̀ kí í ẹ̀ ọ̀tótó, dájúdájú ó jé ọ̀pùrọ̀, kí sí í ẹ̀ ifihàn Ọlórùn. Tí àwọn ọ̀rọ̀ Rẹ̀ bá jé ọ̀tótó gégé bí Ó ẹ̀ sọ, nígbà náà Òun ni ọ̀nà sí Ọlórùn, kò sí nílò ẹ̀nikan bíi Bahauallah mọ̀ láti fi Ọlórùn hàn fún Un.

Sé èsìn Bahai dára bíí ti àwọn mìíràn?

Ìjọ Kristèni tí a túnṣe

Àwọn **Ìjọ Àtúnṣe Kristèni**ni a ṣe ipilẹ́nì **ọdún 1857** Àwọn Protestant Dutch ní Orílẹ̀-èdè Amérikà. Ẹkọ náà jẹ́ ti Calvinistic, ó sì jọ́ ti àwọn Ẹ̀ṣọ̀ṣi Reformed, ṣùgbọ́n àwọn ọmọ ẹgbé náà jẹ́ ti Dutch, nígbà tí Ẹ̀ṣọ̀ṣi Reformed ní àwọn èyà onírúurú. Orúkọ náà ni **Ìjọ Reformed Christian** ni wọn gbà ní ọdún 1990. **1904**. Wọn yà kúrò ní Ẹ̀ṣọ̀ṣi Àtúnṣe ti Dutch léyìn tí wọn ti wà ní Amérikà fún ìgbà díẹ̀. Olú ilé ijọsin yí wà ní Grand Rapids, Michigan.

Àwọn ẹkọ Májẹ̀mú Láéláé ni a dapò mó àwọn ẹkọ Májẹ̀mú Tuntun ní ẹ̀ṣẹ̀dá àwọn ẹkọ àti àṣà “àtúnṣe”. Wọn kọni àti kọ ọ ní Heidelberg Catechism. Ìjọsin, ẹkọ, àti ìjọba tẹlẹ̀ àwọn òfin, ìgbàgbọ̀, ìjẹwọ̀, àti àwọn katekismusu tí a gbé kalẹ̀ ní Synod ti Dort ní ọdún 1618 àti 1619. Ẹkọ náà fowọ̀ sí ẹkọ John Calvin, ó sì gba àti ṣe ìṣe ìtẹ̀bomi ọmọdẹ̀ àti ẹ̀ṣe Oúnjẹ Alẹ Olúwa ní ìdámẹ̀rin. Wọn ka Òfin Mèwàá, gbogbo ìjọ sì ní ka Ìjẹwọ̀ Àpósítélì ní ọ̀ṣọ̀ṣẹ̀. Àwọn ìmòrán lòdì sí iwà ayé ní nínú yíyera fún ọ́tí líle, ẹ̀ṣe káàdì tàbí jíjọ díẹ̀si, ijó, àwọn ilé ẹ̀ṣeré, àti àwọn ayeyẹ. Wọn pe ọjọ Sunday ní ọjọ Sunday, wọn sì ní láti lẹ́ sí ẹ̀ṣọ̀ṣi kí wọn sì sinmi ní ọjọ yẹn nìkan. Àwọn ìgbòkègbodò mìíràn ní ọjọ Sunday ni a kà sí “bíba ọjọ Sábáàti jẹ́”. Láti ọ̀pọ̀ ọdún wá, ọ̀pọ̀ àwọn ọmọ ẹgbé ti yàn láti fojú fo àwọn ìkìlò wònyí, wọn sì ti ní kópa nínú gbogbo “àwọn iwà búburú” wònyí.

Ìjọ Àtúnṣe tẹlẹ̀ ipa ọ̀nà gbígbà ipò kan ní ayé Pùròtẹ̀sítàntì gbígbòdòdò, ṣùgbọ́n àwọn Kristèni Àtúnṣe gbiyànjú láti dúró ní ọ̀títọ̀ sí àṣà ìbílẹ̀ àwọn ará Netherlands wọn sì yà sọ̀tò kúrò nínú èsìn Kristèni àti àṣà Amérikà, èyí sì dín ilànà wọn láti tẹlẹ̀ e kù. Ní àwọn ọdún ìbèrẹ̀ Ìjọ Àtúnṣe Kristèni, wọn lo “àkólẹ̀ ọ̀rọ̀” kan, “Ní iyàsọ̀tò ni agbára wa wà”. Láika iwà ìpilẹ̀ṣe yí sí, Ìjọ Àtúnṣe Kristèni lẹ́ síbẹ̀ nípa ilànà àṣà iyípadà Amérikà gégé bí Ìjọ Àtúnṣe ti dínkù díẹ̀ ní àwọn ìran díẹ̀. Ìjọ àwọn aṣiwájú ní ìrírí iyípadà àti iyípadà nípa lílo àwọn ọ̀nà tí ó ti sá fún àti yera fún tẹlẹ̀. Àpẹ̀rẹ̀ èyí ni Ilé-ẹkọ Ọjọ̀ Ìsinmi, orin ohun èlò orin tí ní lo àwọn ohun èlò orin àti piano, eré inàjú láti ọ̀dò àwọn akorin, àwọn akorin adánidá, àti àwọn ẹgbé orin, àti orin nínú ìjọsin níbi tí wọn ti ní kọ Sààmù nìkan. Díẹ̀díẹ̀, Ìjọ Àtúnṣe Kristèni tẹlẹ̀ ipa ọ̀nà ‘ẹ̀gbọ́n’ rẹ̀, Ìjọ Àtúnṣe.

Egbé Ọmọ-ogun Ìgbàlà

Egbé Ọmọ-ogun Ìgbàlà jẹ́ àjọ ìsìn kan àti ẹgbé ìrànlọ́wọ̀. Egbé ìsìn ni a kọkọ́ dá sílẹ̀ tí oníwàásù Methodist kan dá sílẹ̀ ní ẹ̀ka ẹkọ Methodist. Ó bèrẹ̀ ìṣe ìránṣẹ̀ ní ọ̀pọ̀pọ̀nà ó sì gbiyànjú láti rán àwọn tí ó yí padà sí àwọn ìjọ tí a ṣètò, ṣùgbọ́n wọn kò gbà wọn níbẹ̀. (Èyí sì lè jẹ́ ìṣòro nínú àwọn ìjọ tí wọn para pọ̀ di ẹgbé àwọn ará tí wọn kò sì fẹ́ láti jẹ́ kí àwọn èniyàn tí kì í ṣe èyà wọn tàbí ipò wọn wà ní gbangba. Nínú iwé Jákòbù Gbogbogbò ní orí kejì, àwọn ìkìlò wà nípa àṣe ojúsàájú.) Ó bèrẹ̀ ìṣe ìsìn Kristèni rẹ̀ láti pa àwọn ‘olùyò̀nda’ rẹ̀ mó, léyìn náà ó yí ‘ọmọ ogun olùyò̀nda’ padà sí Salvation Army.

Àwọn ẹkọ ti Egbé Ìgbàlà jẹ́ ti Mètalọkan àtijó. Wọn tẹnu mó Ọlórùn Mímó, Bíbélì Mímó, àti àwọn èniyàn mímó, Àwọn ọmọ ẹgbé náà jẹ́rìí sí i pé wọn ti fi ara wọn fún Ọlórùn. Àwọn ẹkọ jẹ́ ti Arminian dípò Calvinistic ní ìgbàgbọ̀ pé ìfẹ̀ Ọlórùn gbòdòdò bí agbáyé Rẹ̀, àti pé Ó ní fún gbogbo èniyàn ní èbùn Rẹ̀ lófẹ́. A lè ‘búra’ fún eni tí a yàn, ó sì lè tẹ̀síwájú sí ipò ọ̀gá nípasẹ̀ ìdánílẹ̀kọ̀. Irú ìjọba náà dàbí ti ọmọ ogun pèlú Lieutenant sí Major, àti Kómíṣọ̀nà. Olórí kòòkan jẹ́ ọ̀jìṣẹ̀ tí a yàn, pèlú àwọn ọkúnrin àti obìnrin tí wọn ní ẹ̀ṣe gégé bí olórí, Egbé Ìgbàlà ní ẹ̀ṣe pèlú gbogbo èyà, ìgbàgbọ̀, tàbí ọjọ̀ orí, láti mú ìfẹ̀ Ọlórùn dàgbà àti láti pèsè fún àwọn aláìní.

Wọn dá egbé ọmọ ogun igbàlà sílẹ ní ọdún 1865 ní ilú London, ní ilẹ̀ Gẹ̀ẹ̀sì láti ọwọ́ Mínísítà ilẹ̀ Gẹ̀ẹ̀sì William Booth. Wọn bèrẹ̀ sí í ẹ̀ egbé ọmọ ogun àgbáyé nígbà tí egbé àwọn ọmọ egbé rẹ̀ kó lọ sí orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà ní ọdún 1880, wọn sì dá ẹ̀ka kan sílẹ̀ ní ilú New York. Láti ibẹ̀ ni egbé náà ti tàn kálẹ̀ sí ọ̀pọ̀ ibi ní àgbáyé. Olú-ìṣẹ̀ àgbáyé wà ní ilú London, ilẹ̀ Gẹ̀ẹ̀sì; orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà ti ní olú-ìṣẹ̀ ní Verona, New York àti Alexandria, Virginia.

“Egbé ọmọ ogun” ti ẹ̀ṣẹ̀ ní nṣẹ̀n bí ọ̀gọ̀rùn-ún orílẹ̀-èdè, wọn ní pèsè ịṣẹ̀ ị̀sìn, ẹ̀kọ̀ nípa ìwà rere, ìmọ̀ràn, àti ịṣẹ̀ àwùjọ̀. Wọn ní ẹ̀ṣẹ̀ ní àwọn ilẹ̀ ìwòsàn, àwọn ilẹ̀ itọ́jú oògùn olóró àti ọ̀tí lílé, àwọn àgọ̀, àwọn ilẹ̀ itọ́jú ọ̀mọ̀dẹ̀, àti àwọn ịṣẹ̀ àwùjọ̀ miíràn.

Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ènìyàn tí wọn ní kópa nínú Salvation Army máa ní wo àjọ̀ náà gégé bí àjọ̀ ìrànlọ́wọ̀. Àwọn ènìyàn láti inú gbogbo èsìn máa ní ẹ̀ ìrànlọ́wọ̀ fún ịṣẹ̀ rere tí a ẹ̀ fún àwọn ètò àwùjọ̀ àti láti ran àwọn aláìní lọ́wọ̀. (Àwọn kan lára àwọn ọmọ egbé Salvation Army ti jẹ ọmọ egbé àwọn èsìn miíràn ní àkókò kan náà tí wọn kò ka egbé ọmọ ogun sí egbé ị̀sìn bí kò ẹ̀ egbé ìrànlọ́wọ̀ lásán.) Nígbà miíràn, àwọn ọmọ egbé ẹ̀ ní wàásù ní ojú ọ̀nà, ọ̀pọ̀pọ̀nà, àti níta gbangba tí wọn ní kọ̀ àwọn nṣẹ̀n láti inú Bíbélì tí ó jẹ̀ tí ẹ̀sìn Kristẹ̀ni. A ní pe itẹ̀jádẹ̀ ijọba ti Salvation Army ní ‘Ogun Ikun’.

Àwọn Ẹ̀lẹ̀rìí Jẹ̀hófà

Egbé ị̀sìn ọmọ̀ ibílẹ̀ Amẹ́ríkà kan tí Charles Taze Russell dá sílẹ̀ ní ọdún 1872 ní Pittsburg, Pennsylvania. Russell jẹ ọmọ Presbyterian àti ọmọ ijọ Congregational, ẹ̀ṣẹ̀bọ̀n kò dá a lójú nípa igbàgbọ̀ rẹ̀. Ó pàdẹ̀ Adventist, ó sì kẹ̀kọ̀, inú rẹ̀ sì dùn sí i.

àwọn ẹ̀kọ̀ nípa wíwá Kristi kejì àti Ijọba Rẹ̀.

Ó ẹ̀tò àwọn ènìyàn tí ó kọ̀ ẹ̀kọ̀ pẹ̀lú, ó sì fi àwọn Millennial Dawnists kún un gégé bí ààrẹ̀. Wọn kó orílẹ̀-ìṣẹ̀ wọn lọ sí Brooklyn, New York ní ọdún 1909, wọn sì ní pẹ̀ wọn ní International Bible Students, àti Russellites. Wọn kò mò wọn sí àwọn ọmọ egbé Millennial Dawn. **Àwọn Ẹ̀lẹ̀rìí Jẹ̀hófà tífí di ọdún 1931.** A pe egbé olùṣàkóso náà ní **Watch Tower Bible and Tract Society** ẹ̀gbimọ̀ àwọn mínísítà méje ló ní darí ijọ̀ àdúgbò. Àwọn ijọ̀ àdúgbò ni a ẹ̀tò gégé bí ẹ̀ka tí ó sopò mọ̀ wọn tí a yà sọ̀tò fún pípín iwé. Gbogbo àwọn ọmọ egbé jẹ̀ mínísítà. Àwọn ijọ̀ àdúgbò ni wọn ní kọ̀ wọn. Wọn tún ní ẹ̀ àwọn ipàdẹ̀ àgbègbè àti ti orílẹ̀-èdè ní lá níbi tí a ti ní ẹ̀ itẹ̀bọ̀mì fún ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn ọmọ egbé tuntun nípa ìrìbọ̀mì.

Wọn ní ẹ̀ ị̀jọ̀sìn ní ‘Àwọn Gbọ̀ngàn Ijọba’ àdúgbò. Àwọn Ẹ̀lẹ̀rìí lòdì sí gbogbo ẹ̀ka ị̀sìn tí wọn ti dá sílẹ̀, wọn kì í sí í pẹ̀ wọn ní ijọ̀. Wọn ní itara míṣọ̀nnàrí tó lágbara nítorí pé gbogbo wọn jẹ̀ ọ̀jìṣẹ̀. Wọn ní sanwó fún gbogbo iwé tí wọn ní pín fún ara wọn. (Tí wọn kò bá lẹ̀ jẹ̀ kí àwọn tó yí ẹ̀sìn wọn padà rà á.) Àwọn ọmọ egbé ní lo wákàtí mḕè̀è̀dógún lóṣù láti ẹ̀ ịṣẹ̀ ọ̀jìṣẹ̀. Àwọn aṣáájú ọ̀nà gbọ̀dọ̀ fúnni ní wákàtí ọ̀gọ̀rùn-ún ó kéré tán lóṣù, àwọn míṣọ̀nnàrí sì ní lo wákàtí mḕè̀è̀dógún+, wọn sì ní rán wọn lọ sí ilẹ̀ ọ̀kèrè̀ tàbí àwọn agbègbè adádó láti dá ijọ̀ tuntun sílẹ̀. Gbogbo àwọn aṣáájú ọ̀nà ní ẹ̀ ìrànlọ́wọ̀ tiwọn pẹ̀lú àwọn kan tí wọn ní gba itilẹ̀yìn díẹ̀.

Àwọn *Ilẹ̀ Ẹ̀ṣọ̀jẹ̀* iwé ìròyìn onígbà díẹ̀ tí wọn ní tẹ̀ jádẹ̀ ní àwọn ọ̀sẹ̀ miíràn. *Já* tẹ̀jádẹ̀ ní àwọn ọ̀sẹ̀ miíràn tí ó yàtò. *Ẹ̀ idaniloju awon nkanjẹ* iwé itọ̀ni ẹ̀kọ̀ tó tóbi díẹ̀ fún àwọn Ẹ̀lẹ̀rìí Jẹ̀hófà tí wọn ní kọ̀ ẹ̀kọ̀ wọn. *Ìtumọ̀ Ayé Tuntun* jẹ̀ itumọ̀ pàtàkì kan láti ọ̀dọ̀ Ilẹ̀ Ẹ̀ṣọ̀jẹ̀ tí a tẹ̀ jádẹ̀ ní ọdún 1960. Ó yàtò sí àwọn itumọ̀ àgbékalẹ̀. Àgbélébùú tí Jésù kú sí ni a pè ní 'igi idálóró'. Nínú Jòhánù 1:1 "*Ọ̀rọ̀ náà sì ní Ọ̀lọ̀run*" di "*Ọ̀rọ̀ náà sì wàà_ọ̀lọ̀run*". A kò lè fi àṣiṣe àwọn Ẹ̀lẹ̀rìí Jẹ̀hófà hàn nínú rẹ̀, bèẹ̀ ni kò ẹ̀ àtilẹ̀yìn fún ẹ̀kọ̀ wọn. Àwọn tí wọn ní kẹ̀kọ̀ Bíbélì tọ̀kàntọ̀kàn ni a ti mò pé wọn ní àlẹ́bù tàbí pé wọn yọ̀ wọn kúrò nínú ijọ̀.

Russell sọtẹlẹ pé Jesu Kristi yóò padà wá ní ọdún 1914. Nígbà tí kò padà wá, wọn sọ pé ó wá láísí ìkòkò àti láìrí. Ìfihàn 1:7 sọ pé "gbogbo ojú ni yóò rí i." Ní oṣù kẹwàá ọdún 1966, Awake tẹ àsọtẹlẹ kan jáde pé Ẹgbẹrún Ọdún yóò bèrẹ ní ọdún 1975, ó sọ pé àwọn ojọ miíràn ti wà tí wọn sì ti kùnà sùgbọn ojọ tuntun yíi kò ní kùnà nítorí pé "nisinsinyi a ni ẹri naa-gbogbo rẹ!" Wọn pàdànu àwọn oṃo ẹgbẹ díẹ, wọn sì ẹ ńríbomi díẹ, sùgbọn wọn ẹ̀làyé pé àṣiṣe àsọtẹlẹ nàà jẹ àkókò pípé láàárín iṣẹ̀dà Ádámù àti iṣẹ̀dà Ẹ̀fà, àti pé ẹgbẹrún ọdún nàà yóò bèrẹ nígbà tí àkókò kúkúru nàà bá tún padà bọ sípò.

144,000-tí a tún ń pé ní 'Ẹgbẹ̀ Ìyàwó' jẹ ọ̀rọ̀ kan tí ó ń tọka sí 'àwọn èniyàn mímọ̀ gíga' láàrín wọn tí a ó san èrè fún títí lááláé ní òrun pèlú Kristi. Àwọn èniyàn mímọ̀ lásán ni wọn máa ń gba èrè wọn lórí ilẹ̀ ayé tí a ti sọ di tuntun.

Orí keje àti ìkẹrínlá inú iwé Ìṣipayá mẹnù ba àwọn 144,000 wònyí, sùgbọn iye nàà láti inú onírúurú ẹ̀yà Ísírẹ̀lì ni gbogbo wọn jẹ. (A kọ orúkọ àwọn ẹ̀yà wònyí sí inú Ìwé Mímọ̀ ní Ìtumọ̀ Ayé Tuntun pèlú.)

Èyí ni a kò gbójú fo, nǫmbà 144,000 nìkan ni a gbà pé ó jẹ gidi. Ẹrí wọn pé wọn wà nínú 144,000 jẹ 'ẹrí inú' tàbí ìmọ̀lára lásán.

Wọn kòni pé Ọlórùn yóò pa àwọn èniyàn búburú run pátápátá nípa sísun wọn paré pátápátá ní Àfonífojì Hinnom ní gúúsù ilú Jerúsálẹ̀mù ní Ísírẹ̀lì lẹ̀yìn idájọ̀ ìkẹ̀yìn. Èyí ni a mú láti inú ẹ̀kọ̀ Adventist.

Ìrìbomi - ìtẹ̀bomi sínú omi jẹ ohun tí a nílò gégé bí iṣe ìyàsímímọ̀, tí kò pòndandan fún ìgbàlà, tí a sáàbà máa ń ẹ̀ nígbà Àpẹ̀jọ̀ ọ̀dọ̀dún láti gbádùn iròyìn àwọn oníròyìn àti láti fún àwọn ẹ̀lómíràn níṣíírí.

Amágédòni - Ìfihàn 16:16 - Wọn kà á sí ogun 'gidi' kan tí yóò ẹ̀lẹ̀ ní pètẹ̀lẹ̀ Esdraelon ní isàlẹ̀ Òkè Megiddo ní Palestine. Àwọn Ẹ̀lẹ̀rìí Jèhófà, nítorí pé wọn jẹ aláìgbòràn, kò lè kópa, sùgbọn wọn yóò jẹ àwọn oluwòran alááyò.

Oúnjẹ Alẹ̀ Olúwa - A máa ń ẹ̀ ayẹ̀yẹ̀ rẹ̀ lódoṣoṣo ní ojọ̀ kẹrínlá oṣù Nissan (Ìrẹ̀kojá) ní agogo méje ìròlẹ̀ ní ojọ̀ tí ó bá bọ sí. Gbogbo èniyàn ni a gbòdò wà níbẹ̀ sùgbọn àwọn ẹ̀ni àmì ọ̀róró nìkan ni a gbà láàyé láti jẹ. Wọn pe àṣe nàà ní "Ìrántí" nítorí wọn kò láti pe Jésù ní 'Olúwa', wọn sì sọ pé ọ̀n ni ẹ̀dà tí a dá gégé bí olú-ángẹ̀lì. (Wọn kò lè bá Sààmù 90:2, Míkà 5:2 tàbí Ìṣe Àwọn Apósteli 22:16 sọ̀rọ̀ - Jésù ni Olúwa láti ayérayé.)

Àwọn Ẹ̀lẹ̀rìí Jèhófà pèlú àwọn Adventist ojọ̀ keje sọ pé ayé ìsinsinyí yíi kò ní parun láé, sùgbọn yóò wà títí lááláé. (2 Pétérù 3:10 sọ pé "a ó jó o run" "àwọn ohun ìjìnlẹ̀ yóò yọ̀ pèlú oorù gbígbóná.")

Ìmọ̀ Sáyẹ̀nsì Kristẹ̀ni

Fún àwọn onímọ̀ sáyẹ̀nsì Kristẹ̀ni, kò sí ohun búburú tàbí ibi kankan. Ẹ̀ṣẹ̀, àìgbòdòmáṣe, ìrora, àisàn, àti ikú - àwọn nṛkan wònyí kò sí àyàfí bí alá̀ tàbí èrò tí kò tọ̀ nínú ọ̀kàn wa. Ọlórùn ni gbogbo ohun tí Ó ti dá, àti gbígbé nípa ilàna àtòrunwá ti iṣòkan pípé, a kò ní ìrírí èyíkẹ̀yíi nínú àwọn ibi wònyí láé. (Lílóye Ọlórùn ní ìmọ̀ sáyẹ̀nsì - níní ìmọ̀ pípé) Àjálù àti ikú kò sí, gbogbo iṣòro ni a ti yanjú, a sì lè ẹ̀ ẹ̀ṣeyọ̀rì nínú iṣẹ̀ ajé, ẹ̀ ẹ̀túnṣe àwọn iwà wa, ronú nípa àwọn èrò rere, kí a sì "fi sílẹ̀" dípò kíkú.

A túmọ̀ Ọlórùn gégé bí gbogbo ohun tó wà, gégé bí ẹ̀mí, èrò inú, iyè, ọ̀kàn, ọ̀títọ̀, ifẹ̀, àti ẹ̀ni tó ń ronú nípa gbogbo ohun tó wà. (Kí í ẹ̀ ẹ̀ni tó ní iwà bí Jésù ẹ̀ kòni) Níwòntí ìgbà tí Ọlórùn jẹ gbogbo nṛkan àti pé Ọlórùn jẹ Ẹ̀mí, ohun tó ní iwà kò sí! Tí ohun tó ní iwà kò bá sí, bẹ̀ẹ̀ ni ibi kò sí! Ohun tó ní iwà gidi kan soṣo ni Ọlórùn, Ọlórùn si dára. Ohun tó bá jẹ ti Ọlórùn wà nínú èrò tí kò tọ̀ nìkan! Ọlórùn wà nínú èniyàn, nítorí nàà èniyàn máa ń pín iwà rere àti àìparun Ọlórùn.

Jíjẹ pé wọn jẹ "onímọ̀ sáyẹ̀nsì" yà wọn sọtò kúrò nínú 'àwọn oníwòsàn ìgbàgbọ̀' - Kí í ẹ̀ ẹ̀ṣe ìyanu Ọlórùn ni, ìbáramu pèlú àgbáyé Ọlórùn àti ọ̀fin ẹ̀mí ni. Nígbà tí a bá lóye Ọlórùn àti ọ̀fin yíi dáadáa, ọ̀kàn wa yóò bọ̀ lẹ̀wọ̀ àṣiṣe, ara ẹ̀ni nàà yóò sì le.

Ìmò Sáyènsì Kristènijé èsìn tí a gbé ka orí àwọn iwé tí Mary Baker Eddy (1821-1910) ẹ̀e bí ó ti ní lo igbésí ayé àti èkọ́ Jèsù Kristi, pàápàà jùlọ́ àwọn tí ó ní sòrò nípa iwòsàn nínú Májè̀mú Tuntun. Ìwé rẹ̀, "Science and Health with Key to the Scriptures" ni a tẹ̀ jáde ní ọ̀dún 1875 lábẹ̀ orúkọ́ Mary Baker Glover. Ó ẹ̀e igbáyàwó ní ọ̀dún 1843, ẹ̀sẹ̀gbọ̀n ọ̀kọ́ rẹ̀ kú láàárín ọ̀dún kan. Àìlera àìlera, iyàsótò kúrò lódò ọ̀mọ́ kan soṣo rẹ̀ àti àwọn ìṣòro miiran mú kí ó yíjú sí Bíbélì fún ìtura àti ìtòsọ̀nà. Ó wá àwọn ọ̀fin iwòsàn ẹ̀mí. Ní ọ̀dún 1877 ó fẹ̀ Asa Eddy, ọ̀kọ́ kẹ̀ta tí ó ràn án lówó láti dá Ìmò Ìsìn Kristèni sílẹ̀. Ìwé 'Science and Health' tí ó sọ pé ó jẹ̀ ìfihàn ìkẹ̀yìn láti ọ̀dò Ọ̀lórún àti kọ̀kọ̀rọ́ sí ọ̀ye Bíbélì. Ó tún sọ pé Bíbélì ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àṣìṣe nínú rẹ̀. Níbo ni a ti gbọ́ èyí tẹ̀lẹ̀? Ẹ́é Muhammad ni, Joseph Smith, tàbí Charles Taze Russell? Èwo ni ìfihàn ìkẹ̀yìn láti ọ̀dò Ọ̀lórún? Njẹ́ a nílò ìfihàn miiran? Májè̀mú Tuntun sọ pé ó pèsè gbogbo ǹnkan "èrè fún èkọ́, fún ibáwí, fún itònisọ̀nà, fún èkọ́ nínú ọ̀dodo."gégé bí a ẹ̀e kọ́ ọ́ sílẹ̀ nínú**2 Tímóti 3:16-17**.Kí ló dé tí a fi nílò àwọn ǹnkan mii?

A bí Mary Baker Eddy ní Bow, New Hampshire. Ó sọ pé iwòsàn lójijì láti ìpalára líle koko ní ọ̀dún 1866 jẹ̀ nítorí "iwòye ọ̀títọ́ nílá" rẹ̀ pé iyè wà nínú àti ẹ̀mí tí í ẹ̀e Ọ̀lórún. Ó dá ijọ sílẹ̀ ní **1879**ní Bow, New Hampshire, wọn sì kọ́ àwọn ẹ̀lòmíràn pé nípasẹ̀ àdúrà wọn lè lo ọ̀fin ẹ̀mí yíí láti mú àisàn kúrò, iṣẹ́ agbára Ọ̀lórún. Ní ọ̀dún 1881, ó sí lọ sí Boston, Massachusetts, àwọn ọ̀mọ́ ijọ rẹ̀ sì pò sí i kíákíá, ó sì tàn káàkiri orílẹ̀-èdè náà láti ibẹ̀. Léyìn náà, ó sí lọ sí àwọn orílẹ̀-èdè àjẹ̀jẹ̀ pẹ̀lú. Ọ̀un ni "Pastor" ijọ rẹ̀. Ijọ Olúwa béèrè pé kí àwọn "pastor" (tí a tún ǹ pè ní olùṣọ́ àgùntàn, àgbà, tàbí bíṣọ̀bù) jẹ́ "pastor" "ọ̀kọ́ aya kan"nínú**2 Tímóti 3:2**tí ó fi hàn pé wọn jẹ́ ọ̀kùnrin.

Wọn tún ẹ̀e àtúntò ijọ náà ní**1892**àti orúkọ́**IJỌ ÀKỌKỌ ONÍMỌ IWÉ KRISTI**.A kọ́ ètò náà sínú iwé 'Ìwé Ìtòsọ̀nà tí Ijọ Ìyá' tí a kọ́ ní ọ̀dún 1895 àti èyí tí a tún ẹ̀e àtúnṣe ìkẹ̀yìn ní ọ̀dún 1908. Mary Baker Eddy ni ọ̀nhkọ̀wé iwé yíí pẹ̀lú. Àwọn ijọ ni a yàn gégé bí ẹ̀ka tí 'Ijọ Ìyá.' Àwọn èkọ́ àti ìjọ̀sìn tẹ̀lẹ̀ àwọn ilàna tí ọ̀nhkọ̀wé pèsè nínú iwé sáyènsì àti ilera tí a tún ẹ̀e àtúnṣe ní ọ̀pọ́ igbà. Àwọn ijọ máa ǹ ẹ̀e ipadé ẹ̀rì ọ̀sọ̀sọ̀, níbi tí àwọn ọ̀mọ́ egbé tí ǹ sọ́ irírí iwòsàn àti àtúnṣe. Àwọn isìn ijọ máa ǹ lo àwọn iwé kíkà láti inú Bíbélì àti 'Ìmò Sáyènsì àti Ìlera.' Wọn kò lo àwọn ilàna bí ìrìbomi tàbí Oúnjẹ Alẹ́ Olúwa. Ìmò Sáyènsì Kristèni yera fún lílo àwọn dókítà ìṣẹ̀gùn, wọn sì ní àwọn onímọ́ láti ran àwọn ènìyàn lówó láti gbàdúrà nípasẹ̀ ọ̀títọ́ èké tí àisàn.

Ní ọ̀dún 1898, ó dá Egbé Ìwé Ìtẹ̀jádé Christian Science sílẹ̀, ó sì ti kọ́ ọ̀pọ̀lọ̀pọ́ iwé àti àtúnṣe. Ní ọ̀dún 1908, ó dá Christian Science Monitor sílẹ̀, iwé ìròyìn ojoojúmọ́ káráí ayé.

Àwọn ijọ Ọ̀lórún

Ọ̀pọ̀lọ̀pọ́ ẹ̀sẹ̀sẹ̀ àti àwọn egbé isìn ló ní lo orúkọ́ náà**Ijọ Ọ̀lórún**.Ọ̀pọ̀lọ̀pọ́ nínú àwọn wònyí jẹ́ àwọn egbé kékeré tí ó ní òmìnira. Àwọn kan ǹ lo ọ̀rò miiran láti dá ara wọn mò àti láti yà ara wọn sọ̀tò kúrò nínú àwọn ijọ Ọ̀lórún miiran. Àwọn ọ̀rò bíí Mímọ́, Adventist, Apostolic, tàbí orúkọ́ ilú ni a lò fún ète yíí. Àwọn Ijọ Ọ̀lórún wà ní England ní**1664**pẹ̀lú ìsopò Baptist ọ̀jọ́ keje.

Nínú**1948**ìpínyà kan nínú Ijọ Àwọn Ará yorí sí idásílẹ̀ ijọ kan tí a pè ní ijọ**Ijọ Ọ̀lórún (Àwọn Dunkers Tuntun)**.

Ijọ Ọ̀lórúnpẹ̀lú olu-ile-iṣe ni Anderson Indiana bẹ̀rẹ̀ nípa**1880**.Ó jẹ́ ìṣipò sí ìṣòkan Kristèni àti Májè̀mú Tuntun tí kò fẹ́ kí a kà á sí "èyà" láàrín àwọn ijọ tó wà tẹ̀lẹ̀, ẹ̀sẹ̀gbọ̀n kí a máa dá ara wa mò pẹ̀lú ijọ tó hàn gbangba àti èyí tí a kò lè rí nínú àjọṣepò àwọn onígbagbọ́.

Nínú ijọ yí, ìgbàgbọ nínú ìmísí àtòrunwá ti iwé mímọ, idáríjì èşẹ nípasẹ ètùtù Kristi, ìrònúpiwàdà onígbàgbọ, ìrírí iwà mímọ, ìpadàbò Kristi láísí ijọba egbèrún ọdún, Ìjọba Ọlọrun ti fidí múlẹ nísinsinyí, idájọ ìkẹyìn àti àjínḡde òkú yóò wà pèlú èrè fún àwọn olódodo, àti iyà fún àwọn èniyàn búburú, Ìrìbomi jẹ nípa rírì sínú omi. Wọn gbàgbọ pé ijọ ni ara Kristi, tí àwọn Kristeni ní, àwọn èya ìsìn àti àwọn èsìn jẹ ìdèḡà sí ìşòkan, tí kò bá Ìwé Mímọ mu, a sì gbòdò mú wọn kúrò. Wọn tún gbàgbọ pé Ọlọrun fé àtúnşẹ Májẹmú Tuntun yí nínú Ìjọ Rẹ, àti pé àtúnşẹ yí yẹ kí ó dá lórí ìrírí èmí kí í şe lórí ìfòhúnşòkan ìgbàgbọ. Tí a bá ronú nípa èyí, a rí ọpọlọpọ ohun tí ijọ yí sọ pé ó jẹ ní ìbámu pèlú ohun tí Májẹmú Tuntun kóni. Şùgbón àtúnşẹ gbòdò jẹ ìrírí èmí tí a gbé ka Ọrò Ọlọrun tí a kọ sílẹ kí í şe ìrírí èmí ti ara ẹnì tí ó lè wá láti inú èmí tí kí í şe ti Ọlọrun tàbí láti ọdò Ọlọrun. Àpéjọ Àwọn Ọjísẹ Àpapọ máa n padé lódoḡdún ní ìpadé àpèrò àti àḡọ ní Anderson, Indiana. Ìjọ ni a n şàkóso nípasẹ ètò ijọ, wọn sì n tẹnumọ èrò náà pé Ọlọrun ló n şàkóso Ìjọ Rẹ, şùgbón wọn gbà pé ètò èniyàn şe pàtàkì gan-an, àwọn ọjísẹ sì máa n padé ní àwọn àpèrò ijọba àti ti agbègbè, èyí tí ó jẹ ìmòrán pàtàkì.

Ègbé kan tí a şètò ní Monroe County, Tennessee ní oşù kejọ, **1886**, Wọn kọkọ mò ọn sí Ègbé Kristeni, wọn sì pé é ní Ègbé Kristeni **Ìşòkan Kristeni**, Richard Spurling ni olórí egbé yí. Ní oşù karùn-ún, ọdún 1902, wọn tún egbé yí şe lábé orúkọ náà. **Ìjọ mímọ**. AJ Tomlinson dara pọ mó wọn ní ọdún 1903, wọn sì yàn án gégé bí Olùdarí Àgbà ní ọdún 1909. Wọn yọ ọ nípò ní ọdún 1923, ó sì fi ipò rẹ sílẹ gégé bí olùdarí. **Ìjọ Ọlọrun Tomlinson** èyí tí a yípadà sí léyìn náà sí **Ìjọ Ọlọrun ti Àşotélé**. Ilé işẹ egbé yí wà ní Cleveland, Tennessee, wọn sì wà lábé idarí Milton Tomlinson léyìn ọdún 1943. Homer A. Tomlinson şètò egbé kan lábé orúkọ náà. **Ìjọ Ọlọrun** ní Queens Village, New York, tí ó jẹ olú ilé-işẹ rẹ ní Huntsville, Alabama léyìn náà. Ègbé kékeré kan fi Şọşì Ọlọrun Àşotélé sílẹ ní oşù Kejì ọdún 1957, tí Grady Kent şe olórí, wọn sì dá ijò sílẹ. **Ìjọ Ọlọrun ti Gbogbo Orílẹ-èdè**, olú ilé işẹ rẹ ní Cleveland, Tennessee.

Nínú **1886** Ìyapa kan wáyé láàárín àwọn ọmọléyìn Richard Spurling, ó sì sọ pé ọn ni' **Şọşì Ọlọrun àtilẹwá**. Ègbé yí náà wà ní Cleveland, Tennessee. Ègbé yí gbàgbọ pé gbogbo Bíbélí, tí a 'pín sí méjì' àti pé àwọn ìgbàgbọ tí ó so èrì-ọkàn pọ kí í şe ti iwé mímọ, síbẹ wọn tẹlẹ àwọn èkọ ìrònúpiwàdà, idáláre, àti àtúnşẹ gégé bí Martin Luther şe túmọ rẹ, àti ìşòdimímọ gégé bí John Wesley şe túmọ rẹ. Wọn gbàgbọ nínú 'kíkún Èmí Mímọ' tí a fi hàn nípa 'sísòrò ní èdè bí Èmí şe n fúnni ní ọrò' bó tilẹ jẹ pé ní pípín Bíbélí ní ọnà títọ, èbùn èdè yóò dáwọ dúró pèlú àwọn èbùn işẹ iyanu miíràn gégé bí a şe kọ ọ sílẹ nínú 1 Kóríntì 14. Wọn n şe ìrìbomi nípa rì sínú omi, wọn n jẹ oúnjẹ alé Olúwa, wọn n fúnni ní èbùn ìfẹ-ọkàn, wọn sì n fọ eşẹ. Àwọn ijọ àdúgbò, ní títélé ìlàḡà àwọn aposteli, n şàkóso ara wọn. Ìjọ mọ Efesu 4:14 nínú işètò nípa lílo àwọn ọjísẹ, àwọn aposteli, àwọn diakoni, àwọn ajìjàḡbara, àwọn oníwàásù, àwọn bíşọbù, àti àwọn olúkóni. Yóò şòro láti lo àwọn aposteli nítorí pé gbogbo àwọn aposteli Olúwa ti kú tipétipé, şùgbón lílo ọrò tí a kọ láti ọdò àwọn aposteli şì şe pàtàkì.

Ìjọ Ọlọrun (Àpósítólíki) ni a şeto ní **1896** ní Danville, Kentucky láti ọwọ Alàgbà Thom gégé bí Cox. Ègbé yí ni a kọkọ mò sí Ègbé Ìgbàgbọ Kristeni, léyìn náà ni a dá wọn sílẹ ní ọdún 1919 lábé orúkọ ìsinsinyí. Gbígbàwólẹ sí ijọ yí jẹ léyìn ìrònúpiwàdà fún èşẹ, ìjéwọ, àti ìbatisí. Èyí yàtò sí àwọn tí n tẹlẹ ìlà ìrònú Protestant tí wọn lo ìbatisí fún ète miíràn tí wọn sì sọ pé ìgbàlà máa n wáyé kí a tó şe ìbatisí. Bíbélí sọ ní kedere pé ìbatisí jẹ "fún idáríjì èşẹ" àti pé "ìbatisí n gbà wá là nísinsinyí." (Tọka sí Ìşẹ Àwọn Aposteli 2:38 àti 1 Peteru 3:21) Wọn tún n kóni ní iwà mímọ wọn sì n şe iwè eşẹ àti Oúnjẹ Alé Olúwa. Àpéjọpọ Gbogbogbò wà gégé bí egbé olúşàkóso pèlú àwọn aláşẹ tí a n pè ní Aposteli tàbí Alábojútó Gbogbogbò, àti Olùrànlọwọ Alábojútó, Àwọn Àgbà Àgbègbè, Àwọn Àḡuntàn, Àwọn Ajìhìnre, àti Àwọn Oníwàásù.

Ìjọ Ọlọrun àti Àwọn Èniyàn Mímọ ti Kristi bẹrẹ ní Lawrence Kansas ní **1896** láti ọwọ William Crowdy. Crowdy jẹ diákóni Baptist tí ó sọ pé ìran láti ọdò Ọlọrun àti işẹ ìránşẹ àtòrunwá láti mú ọtítọ Ọlọrun wá sí ọdò rẹ.

ayé. Níbí, a ní ẹnìkan miíràn tí ó ń gbé ìjọ kalẹ̀ lórí ìran dípò Ọ̀rọ̀ Ọ̀lọ̀run tí a ti gbé kalẹ̀ tẹ̀lẹ̀ nínú Bíbélí Mímọ̀. Kí ló dé tí gbogbo àwọn ẹ̀nìyàn wònyí tí wọn ń mú 'òtítító' wá lè tako 'òtítító' àti Ọ̀rọ̀ tí a kọ sílẹ̀ tẹ̀lẹ̀? Crowley di bíṣọ̀bù àkọ̀kọ̀ nínú ìjọ yí. Wọn gbàgbọ̀ pé ìjọ wọn ni a kọ sọrí àwọn baba ńlá, àwọn wòlfi, àti àwọn àpọ̀sítélí àṣà ibílẹ̀ àwọn Júú. Jésù Kristi ni òkúta pàtàkì wọn. Bíṣọ̀bù olórí kan wà gégé bí olórí ìjọ àti ìgbìmọ̀ bíṣọ̀bù. Ìgbìmọ̀ Presbytery kan wà, ẹgbé ọ̀kúnrin méjìlá tí ó jẹ ẹgbé tí ń ṣe òfin, àti Ìgbìmọ̀ Ṣọ̀ṣi kan, lábé àwọn wònyí ni àwọn ọ̀sìṣẹ̀ agbègbè, àwọn diákónì, àwọn olùkọ̀, àti àwọn míṣọ̀nná. Àwọn ìjọ àdúgbò ní àwọn aláábòjútó àti pé a pín wọn sí méjì nípasẹ̀ àwọn agbègbè, olúkúlùkù sì ní Ajíhìnre kan tí ó ń ran bíṣọ̀bù ti ipádé ọ̀ṣòwò orílẹ̀-èdè ti agbègbè náà lówó, àti Ìgbìmọ̀ Ẹ̀sìn, tí a ń pè ní Ìrẹ̀kojá, èyí tí a ń ṣe lóጊጊdún. Àwọn méjèjì wònyí wà lábé itọ̀sọ̀nà Bíṣọ̀bù Àgbà.

Nínú**1897**Àwọn Baptists ní Arkansas kọ̀ CH Mason àti CP Jones sílẹ̀ nítorí itẹ̀numọ̀ tó pò jù lórí iwà mímọ̀, èyí tó ní isòdimímọ̀ tí a fi hàn nípasẹ̀ 'àwọn àmì síṣòrò ní èdè' gégé bí ibatisí Ẹ̀mí Mímọ̀. Ẹ̀kọ̀ náà tẹ̀nu mọ̀ síṣòrò ní èdè, ìrò̀núpìwàdà, àtúnṣe, idáláre, isòdimímọ̀, èbùn iwòsàn gégé bí ẹ̀rì ibatisí Ẹ̀mí Mímọ̀, pèlú 'iwà mímọ̀' tí a kà sí ohun pàtàkì sí ìgbàlà. Àwọn ilàna wọn ní ibatisí nípa rì sínú omi, fífọ̀ esè, àti Oúnjẹ Alé Olúwa. Àwọn Alága, Olùrànlówó Alága, àti Àwọn Bíṣọ̀bù Ìpínlẹ̀, Àwọn Alága Àgbègbè, Àwọn Pasto, Àwọn Ajíhìnre, Àwọn Diákónì, àti Àwọn Ààrẹ̀ Ẹ̀ka wà. Orúko ẹgbé yí ni**Ìjọ Ọ̀lọ̀run nínú Kristi**.

Ìjọ Ọ̀lọ̀run (Àwọn Onísìn Adventist)bèrè ní Michigan ní iyàṣòtò ara wọn kúrò nínú Ìjọ Àjọyọ̀ Keji nígbà ìjírò̀rò lórí orúko àwọn oníròyìn tí wọn dá sílẹ̀ ní Ogun

Creek, Michigan. Àwọn kan fẹ̀ orúko Church of God nígbà tí àwọn miíràn fẹ̀ orúko Seventh-day Adventist. Ìyapa wáyé nígbà tí wọn yan orúko Adventist, èyí sì yorí sí àwọn ẹgbé méjì pèlú orúko kan náà; ẹgbé kan ní Denver, Colorado pèlú àwọn oníròyìn ní Stanberry, Missouri, àti ẹgbé keji ní Salem, West Virginia. Olú-ìṣẹ̀ ni wọn kọ̀kọ̀ dá sílẹ̀ ní Stanberry, Missouri ní**1900**.AN. Dugger, ẹni tí ó gbajúmọ̀ nínú dídá Ṣọ̀ṣi Salem sílẹ̀, lo sí Jerúsálẹ̀mù tí ó dá Ṣọ̀ṣi Ọ̀lọ̀run miíràn tí a ń pè ní Ṣọ̀ṣi Salem sílẹ̀. **Jerúsálẹ̀mù "Olú-ìṣẹ̀ Àgbáyé ti Ìjọ Ọ̀lọ̀run."**Àwọn ìjọ wònyí máa ń pa ojọ̀ keje mọ̀ gégé bí ojọ̀ isinmi, wọn máa ń fọ̀ esè, wọn sì máa ń yera fún ẹ̀ran ẹ̀lédè nínú oúnjẹ wọn. Ní iparí, wọn máa ń di onímọ̀ nípa àwọn ọ̀mọ̀ ọ̀dún méèèdọ̀gbọ̀n. Ìpádé Àpèrò̀ Gbogbògbò máa ń wáyé ní ìgbà méjì lóጊጊdún.

Nínú**1914**Wọn ṣètò ìjọ miíràn, wọn sì fún un ní iwé àṣe ní Alachua, Florida ní ọ̀dún 1923 gégé bí**Ìjọ Ọ̀lọ̀run nípasẹ̀ Ìgbàgbọ̀, Inc.**Àwọn aláṣe ní Bíṣọ̀bù kan, àti Akòwé Àgbà. Àpéjọ̀ Gbogbògbò kan máa ń pàdè nígbà méta lóጊጊdún. Àwọn ẹ̀kọ̀ ní àtúnbí, isòdimímọ̀, àti itẹ̀bomi Ẹ̀mí Mímọ̀ àtipèlú iná, síṣòrò ní èdè.

Nínú**1927**,Herbert W. Armstrong, oníṣòwò kan láti idílẹ̀ Quaker àti Methodist, di ọ̀mọ̀ ẹgbé Ṣọ̀ṣi Ọ̀lọ̀run ní Oregon. Ìgbìmọ̀ Oregon ló yàn án, ó sì dá ìjọ kan sílẹ̀ ní Eugene, Oregon. Ó bèrè sí í gbé ìròyìn lórí rediò ní ọ̀dún 1934 àti iwé ìròyìn ọ̀sooṣù tí wọn pè ní '*Òtítító Pípe*'.Wọn dá ìjọ sílẹ̀ lábé orúko ìgbóhùnsáféfẹ̀ náà gégé bí"**Ṣọ̀ṣi rediò ti Ọ̀lọ̀run**"àti ìgbà tó yá, ìgbóhùnsáféfẹ̀ náà di mímọ̀ sí "*Ayé Ọ̀lọ̀*".Níkeyì, wọn yí orílẹ̀-ìṣẹ̀ wọn padà sí Pasadena, California, níbi tí ṣọ̀ṣi náà ti dá kọ̀lẹ̀jì sílẹ̀ ní ọ̀dún 1947. Wọn yí orúko ilé-ìṣẹ̀ ìjọ náà padà ní ọ̀dún 1947.**1968 sí Ìjọ Ọ̀lọ̀run Àgbáyé.**Àwọn ẹ̀kọ̀ láti inú Májẹ̀mú Láéláé àti Májẹ̀mú Tuntun dàpò mọ̀ ara wọn. Ìgbàgbọ̀ wà pé Jésù jẹ ọ̀lọ̀run, ṣùgbọ̀n a kọ̀ Mètalọkan àti Ẹ̀ni Ẹ̀mí Mímọ̀. Ìgbàlà jẹ nípa ìgbàgbọ̀ nínú pípa àwọn ààtò Májẹ̀mú Láéláé mọ̀ra, Sábáàti Sábáàti, àwọn àsè Júú, àti àwọn òfin oúnjẹ ni a ń tẹ̀lẹ̀. (Lilo ọ̀rọ̀ Sábáàti ní àkọ̀kọ̀ jẹ ojọ̀ keje ọ̀sẹ̀. Ọ̀pọ̀ Kristẹni ti bèrè sí í lo ọ̀rọ̀ náà láti tùmọ̀ sí 'ojọ̀ isinmi' ní ojọ̀ Sunday tí ó wà báyií, ojọ̀ àkọ̀kọ̀ ọ̀sẹ̀ náà ni àwọn kan tún ń pè ní Sábáàti.) Ṣọ̀ṣi gbàgbọ̀ pé ẹ̀yà mewaà ti Ísírẹ̀lì sí lo sí àrìwá iwò ọ̀rùn Yúróòpù àti England, wọn sì ti di orílẹ̀-èdè tí wọn ń sọ̀ èdè Gẹ̀ẹ̀sì báyií. Àwọn ará Anglo Saxon ti England àti Amérikà ni wọn gbàgbọ̀ pé wọn jẹ

Àwọn ọmọ Efraimu àti Manasse. Gbogbo wa ni idílẹ̀ Ọlórún. A kà Kérésimesì àti Easter sí àwọn ọjọ̀ isinmi àwọn abòrìṣà. Ìjọ̀ Ọlórún ká rí ayé ni ijo tòótọ̀ kan soṣo, ihinrere tí ó kòni sì ni ihinrere òtítọ̀ kan soṣo. Dókítà Armstrong kòni pé Bíbélì tùmò ara rẹ̀, ṣùgbón àwọn ọmọléyìn rẹ̀ mò ọ̀n gégé bí olùtumò tòótọ̀. A kò gba owó ní àwọn isin ọjọ̀ Sátidé nítorí pé idámewàá méta ni ijo náà n sètíléyìn fún. Egbé kòkòkan n fún idámewàá owó ọdọdún ní owó gbogbogbòò fún isẹ̀ ijo, àti idámewàá kejì ti owó tí a n gbà fún isẹ̀ isin ara eni tí ó ní ibèèrè fún àwọn ọmọ̀ egbé láti lo ọjọ̀ méjọ̀ ní gbogbo igbà èrùn ní àwọn àpérò agbègbè. Idámewàá kẹta ni a n fún àwọn opó, àwọn aláiníbaba, àti àwọn aláiní míràn. Àtakò ti wà sí idámewàá kẹta àti ibèèrè nípa àtúngbéyàwó àwọn tí wọn ti kọ ara wọn sílẹ̀. Ìyípadà kan mú kí ijo míràn tí a n pé ní ijo míràn dá sílẹ̀ tí a n pé ní **Àwọn Ìjọ̀ tí ó ní ibáṣepọ̀ pẹ̀lú Ọlórún**. Níbi, kò sí ohun tí a béèrè fún idámewàá kẹta, àwọn tí wọn ti kọ ara wọn sílẹ̀ sì ní àṣe láti tún fẹ̀ ara wọn kí wọn sì máa jẹ ọmọ ijo yí. Àwọn ijo àdúgbò jẹ ti ara wọn. (Wo orí ọ̀tò̀tò̀ lórí Ìjọ̀ Ọlórún Àgbáyé.)

Nínú **1968**, Àwọn bíṣọ̀bù m̀rìnlá ti Ṣọ̀ṣì Ọlórún ní Memphis kúrò nínú ijo náà láti dá ijo náà sílẹ̀ **Ìjọ̀ Ọlórún nínú Kristi Àgbáyé**. Àrìyànjiyàn wọn jẹ nípa ilànà àti àṣe nínú ijoba ijo kí í ṣe èkó. Èkó wọn jẹ ti Wesleyan, wọn n tẹnu mó oore-òfẹ̀, iribomi pípé nípasẹ̀ Èmí Mímọ̀, àti síṣo ní èdè.

Nígbà míràn, nínú àtúnyèwò àwọn ijo tí àwọn ọkúnrin dá sílẹ̀, àwọn gbólóhùn àti èkó kan máa n dàrú, àní tí wọn ti èlò sí ara wọn pàápàá, **Ìwé Ìtósónà ti Ìjọ̀ Ọlórún tàbí Ìjọ̀ Mímọ̀** Ilé isẹ̀ rẹ̀ ní Nashville, Tennessee, ní ọdún 1953 ni gbólóhùn náà; *"Ìwé Ìtósónà Ìjọ̀ Ọlórún tàbí Ìjọ̀ mímọ̀ ni Òfin Gíga Jùlọ̀, àṣe gbogbo ara tàbí ijo. Gbogbo àwọn ọmọ̀ ijo náà, yálà bíṣọ̀bù tàbí igbimò tàbí pásítò tàbí aláilégbé, ni a ó máa ṣàkóso àti tẹ̀lẹ̀ Ìwé Mímọ̀ náà.* Léyìn náà, lórí ọjọ̀ iwé kan náà nínú Ìṣàájú léyìn tí ó ti kọ àwọn èṣe iwé mímọ̀ sílẹ̀, ó kà... "A pari ero pe gbogbo nkan ni a gbodo se akoso nipa oro Oluwa-bi a ó ti se idájọ ohun gbogbo nípasẹ̀ ọ̀rọ̀ Olúwa. Jòhánù Mímọ̀ 12:48.11 **Ṣé iwé itọ̀ni tí àwọn èniyàn kọ ló yẹ kí ó máa darí Ìjọ̀ Ọlórún ni tàbí Ọ̀rọ̀ Ọlórún?**

Wọn pe ijo Májẹ̀mú Tuntun láàrín àwọn orúkọ míràn gégé bí **Ìjọ̀ Ọlórún**. Àwọn ijo agbègbè wà ní onírúurú ibi, a sì kà nípa àwọn ijo ní Èṣià, àti bẹ̀e bẹ̀e lọ. Àwọn wònyí kí í ṣe ijo ọ̀tò̀tò̀, tàbí irú ijo ọ̀tò̀tò̀, ṣùgbón ijo ara Kristi, Kristi ti Kristi tàbí Ìjọ̀ Ọlórún. Wọn gbòdò ní ọkàn kan, lábé igbàgbò kan, itẹ̀bomi kan, lórí Olúwa, Ọlórún kan àti Baba gbogbo èniyàn. Wọn gbòdò sọ ohun kan náà. Gbogbo ohun tí a nílò láti ṣe igbésí ayé Kristẹni àti ijo àwọn èniyàn Olúwa ni a fi fún wa nínú Ìwé Mímọ̀ Májẹ̀mú Tuntun, àti Júúdà èṣe kẹta sọ pé *"È gbòdò jà gidigidi fún igbàgbò tí a fi lé àwọn èniyàn mímọ̀ lọwọ̀ lẹ̀èkan soṣo."*

Àwọn ijo tí wọn n lo orúkọ náà Church of God lóní pín sí méjì; bí àwọn Adventist ṣe n lo Sabbath ti Májẹ̀mú Lááláé, àwọn kan n sọ pé èbùn mímọ̀ àti ti Pentecostal ti èdè tàbí àṣọ̀tẹ̀lẹ̀, àwọn kan n tẹ̀lẹ̀ èkó Wesleyan tàbí Calvinist, àwọn kan sì n sẹ̀ iwé mímọ̀ tí ó n kòni nípa àtúngbéyàwó. Ìbèèrè wa:

Ìjẹ̀ ijo Ọlórún kan dára bí òmíràn?

Ìṣòkan Kristẹni àti ti àwọn míṣọ̀nnàrí.

Ní ọdún 1881 ní ilú New York, New York, Reverend AB Simpson ló dá a sílẹ̀ **Àjọṣepọ̀ Kristẹni àti Míṣọ̀nnàrí**. Simpson jẹ àlùfáà Presbyterian ṣùgbón ó fi ijo náà sílẹ̀ láti máa ṣe isẹ̀ iwààsù aládaáni láàárín àwọn tí kò sí ní ṣọ̀ṣì. Kí ló dé tí ó fi ṣòro fún àwọn èniyàn láti wààsù ihinrere, tí wọn bá rí i pé ó ṣòro fún wọn láti mú àwọn tí a ti yí padà wá sínú ijo tí a ti dá sílẹ̀? Ta ni èlòmíràn tí iwọ̀ yóò wààsù ihinrere? Dájúdájú, àwọn tí ó ti dí ọmọ̀ ijo náà kò ní lè dé!

A pín egbé Kristeni àti àwọn míṣònnàrí sí ara méjì ní àkókó, òkan fún iṣẹ̀ àdúgbò àti òkan fún iṣẹ̀ àjèjì. Ní ọdún 1897, wọn pa iṣẹ̀ méjèjì pọ̀. Wọn n ẹ̀ iṣẹ̀ ní àwọn agbègbè ní Amérikà àti Kánádà. Olúkúlùkù ijo ló n ẹ̀kóso ara wọn, wọn sì n ẹ̀ iṣẹ̀ míṣònnàrí àti iṣẹ̀ iwààsù. Àpèrò gbogbogbò kan wà tí ó máa n pàdè lódoṣodún ní onírúurú ibi ní Amérikà tàbí Kánádà.

Àjọṣepọ̀ nàà jẹ̀ oníwààsù gidigidi, wọn sì kà á sí apèyìndà aláìgbàgbọ̀. Àjọṣepọ̀ nàà dúró fún imísí gidi ti Bíbélì àti iṣẹ̀ ètùtù Jésù Kristi. Bó tilẹ̀ jẹ̀ pé ó di Bíbélì mú, ìgbàgbọ̀ kan tún wà nínú ìrírí ìsìn tó ju ti ẹ̀dá lọ. Wọn gbàgbọ̀ nínú ìpadàbò Kristi ti “Premillennial”, itẹ̀bomi Ẹmí, àti iwà míímọ̀ pèlú iyàsótò kúrò nínú ayé. Wọn kò ní ìgbàgbọ̀ tí a kọ sílẹ̀ bí ti tẹ̀lẹ̀, sùgbọ̀n wọn di ìhìnre Kristi mú gégé bí Olùgbàlà, Olùsòdimímọ̀, Oníwòsàn, àti Olúwa tí n bọ̀.

Àwọn ará tí wọn wà ní ìṣòkan nínú Kristi

Ní ọdún 1889 Ní ìpàdẹ̀ gbogbogbò ti àwọn Ará Àpapọ̀ tí wọn ẹ̀ ní York, Pennsylvania, àrìyànjiyàn kan dide lórí àwọn àtúnṣe tí wọn dáábà nínú òfin ijo nípa gbígbà àwọn ọmọ egbé láyè láti dara pọ̀ mọ̀ àwọn egbé ìkòkò tàbí àwọn egbé ìkòkò. Ọkan lára àwọn egbé tí ó tako àwọn àtúnṣe wònyí ni ó dá egbé nàà sílẹ̀. **Ijo Àwọn Ará Ìṣòkan nínú Kristi.** Ó dùn mọ̀ni láti ronú nípa àwùjọ̀ àwọn ará tí wọn wà ní ìṣòkan tí wọn ní àwùjọ̀ kan nínú ara wọn tí wọn n lọ láti dá egbé àwọn arákùnrin tí wọn wà ní ìṣòkan sílẹ̀. Njẹ̀ iṣe yí nikan kò ní fi hàn pé wọn wà ní ìṣòkan? kò sí ìṣòkan? Àrìyànjiyàn nàà jẹ̀ ti ìbáwí kì í ẹ̀ ti ẹ̀kọ̀. Nínú ẹ̀kọ̀, egbé yí ní ìgbàgbọ̀ wọn nínú Mètalòkan, èniyàn, àti ètùtù Kristi ní ìbámu pèlú. Ọnà ìgbésí ayé wọn jẹ̀ gégé bí iwé míímọ̀, wọn yera fún ọ̀tí lílẹ̀, ìrìbomi, àti síṣe Oúnjẹ Alé Olúwa.

Wọn n ẹ̀ àwọn ìpàdẹ̀ àdúgbò, ti ọdọṣodún, àti ti gbogbogbò lotó sí ti àwọn egbé ọmọ egbé Alájoṣọ̀. Àwọn ọ̀jísẹ̀, àwọn olùtójú agbègbè, àwọn ọ̀sìṣẹ̀ ijo gbogbogbò, àti àwọn bíṣòṣòbù máa n pàdẹ̀ pèlú àwọn aṣojú ijo láti ẹ̀ àwọn ìpàdẹ̀ wònyí. Àwọn ọ̀kùnrin àti obìnrin ni ó yẹ láti síṣe nínú iṣẹ̀ ìrànṣẹ̀. Àwọn egbé míṣònnàrí n ẹ̀ síṣe ní àwọn ẹ̀ka ìhìnre àti ìrànlọwọ̀ ijo ní Orílẹ̀-èdè Amérikà àti ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ orílẹ̀-èdè òkèèrè. Wọn n ẹ̀ síṣe pèlú àwọn egbé àti àwọn ẹ̀ka míṣònnàrí miiran, nígbà tí wọn n pa ìdúróṣìnṣìn mọ̀ òfin àtijọ̀ mọ̀.

Ìṣòkan, Ilé-ẹ̀kọ̀ ti Ìsìn Kristeni

Àjọ̀ kan wà tí ó ní Ilé-ẹ̀kọ̀ ní orúkọ̀ rẹ̀ àti ẹ̀sìn Kristeni ní orúkọ̀ rẹ̀, sùgbọ̀n tí kò gbà pé Jésù ni Ọlórún. Jésù jẹ̀ ọ̀kùnrin kan tí ó ní ìmò-ọ̀kàn “Kristi”. Kristi jẹ̀ ipò pípé tí ó lè wà nínú gbogbo èniyàn. A ti tún Kristi ẹ̀ àtúnbí ní ọ̀pọ̀ ìgbà tẹ̀lẹ̀. Jésù kò kú láti jẹ̀ ẹ̀bọ̀ fún ẹ̀ṣẹ̀ ẹ̀nikẹ̀ni, bẹ̀ẹ̀ ni kò jí dide kúrò nínú òkú ní ti ara, kò sì ní padà sí ayé ní ìrísí ara èyíkẹ̀yí.

Charles àti Myrtle Fillmore dá àjọ̀ yí sílẹ̀ ní **1889** ní ilú Kansas, Kansas, ní orílẹ̀-èdè Amérikà. Olú ilé iṣẹ̀ rẹ̀ wà ní Unity Village ní Lees Summit, Missouri.

Àràádọ̀ta ọ̀ké iwé ni wọn n tẹ̀ jade lódoṣodún. Iwé ìròyìn Unity, Metaphysical Bible Dictionary, àti Ẹ̀kọ̀ Ọ̀títọ̀ wà lára àwọn iwé tí wọn n tẹ̀ jade. Bíbélì wọn ni wọn n túmọ̀ pèlú ìtumọ̀ “tí a fi pamọ̀”.

A mọ̀ pé Ọlórún jẹ̀ agbára tí a kò lè rí àti tí kò ní ẹ̀mí. Ọ̀rọ̀ nàà “Ọlórún” lè yípadà pèlú àwọn nṣkan bíi “Ìlànà”, “Òfin,” “Jíjé”, “Ọ̀kàn” tàbí “Ẹ̀mí”.

Ẹ̀mí Mímọ̀ ni èrò òfin Ọlórún ní iṣe. Agbára Ọlórún jẹ̀ èrò inú èniyàn. Ẹ̀mí Mímọ̀ kì í ẹ̀ èniyàn. Olúkúlùkù èniyàn jẹ̀ Ọmọ̀ Ọlórún, ní ọ̀nà yí Jésù nàà jẹ̀ Ọmọ̀ Ọlórún. Kò sí ibi, Bìlìsì, ẹ̀ṣẹ̀, ọ̀sì, tàbí ọ̀jọ̀ ogbó. A tún èniyàn ẹ̀ àtúnbí tí tí a ó fi kọ̀ àwọn ọ̀títọ̀ wònyí, tí ẹ̀ni nàà yòò sì di pípé.

Ikú jẹ ọ̀ṣípò sí ara m̀íràn tí tí ìmọ̀lẹ̀ yóò fi dé. Kò sí ọ̀run gidì, tàbí ọ̀run.

Kò sí ọ̀ṣopò mọ̀ ọ̀báṣepò Ọ̀lọ̀run pẹ̀lú ènìyàn nípa Ádámù, Sẹ̀tì, Nòà, Ábúráhámù, tàbí májẹmù pẹ̀lú àwọn ènìyàn Ísírẹ̀lì. Nítorí pé Ọ̀lọ̀run kì í ẹ̀ni gidì, àwọn ǹhkan wọ̀nyí kò lè di ilà ilé́rì olùgbàlà, irú omọ̀ obìnrin náà, èyí tí a tí ǹ tẹ̀lẹ̀. Bó tilẹ̀ jẹ̀ pé ẹ̀sìn náà ní ọ̀rọ̀ ọ̀sìn Kristeni nínú orúkọ̀ rẹ̀, kò tẹ̀lẹ̀ ẹ̀kọ̀ Jẹ́sù Kristi tàbí tí àwọn omọ̀ ẹ̀yìn Rẹ̀ lónàkọ̀nà. Ẹ̀sìn yìí ní àdàpọ̀ àwọn ẹ̀sìn ilà-òòrùn tí ǹ kọ̀nì ní àtúnwáyé, sùgbọ̀n ọ̀títọ̀ diẹ̀ ní. Ẹ̀sìn yìí fún wa ní ìrètí diẹ̀, nítorí pé kò sí ilé́rì ọ̀run, tàbí ọ̀jọ̀ iwájú pẹ̀lú Ọ̀lọ̀run.

ÌJỌ Ọ̀LỌ̀RUN NÍNÚ KRISTI, ÌWỌMỌ

Àwọn **Ìjọ Ọ̀lọ̀run nínú Kristi Mímọ́** jẹ̀ ẹ̀ka ọ̀sìn Protestant tí àwọn Baptist méjì, CP Jones àti CH Mason, sètò. Wọ̀n sètò ọ̀jọ̀ náà ní Arkansas ní ọ̀dún 1940. **1895.** Olú ilé ọ̀ṣìn náà wà ní Memphis, Tennessee.

Ìjọ náà tẹ̀nu mọ̀ ọ̀ṣodimímọ̀, tàbí ọ̀jẹmímọ̀, èyí tí gégé bí àwọn ẹ̀gbé mímọ̀ tàbí Pentecostal m̀íràn, a kà sí pàtàkì fún ọ̀gbàlà. Ẹ̀kọ̀ ọ̀sìn ọ̀jọ̀ yìí jẹ̀ tí Mètálokán àti Bíbẹ̀lì Mímọ́ gégé bí àṣẹ̀ ọ̀sìn pàtàkì, a sì tùmọ̀ rẹ̀ ní tààràtá. Sísọ̀ ní èdè ní a kà sí àmì ọ̀tẹ̀bọ̀mì Ẹ̀mí Mímọ́. Àwọn àṣà ọ̀bílẹ̀ ní Oúnjẹ Alẹ̀ Olúwa, fífọ̀ ẹ̀sẹ̀, àti ọ̀tẹ̀bọ̀mì nípa ọ̀bọ̀mì sínú omi.

Ìjọ Ọ̀lọ̀run nínú Kristi, Mímọ́ ní ọ̀ṣètò tí a sètò dárádára pẹ̀lú àwọn ọ̀gbìmọ̀, àwọn ọ̀gbìmọ̀, àti àpẹ̀rò orílẹ̀-èdè tí ó ǹ pàdé lódoṣdún.

Àwọn Ọ̀ṣọ̀ṣì Pẹ̀ntíkọ̀stì

Àwọn ọ̀jọ̀ Pentecostal jẹ̀ onírúurú ọ̀jọ̀ ọ̀sìn tí wọ̀n ní ọ̀gbàgbọ̀ kan náà nínú ìrírì iwà mímọ́ gégé bí a ẹ̀ fihàn nípa 'sísọ̀rọ̀ ní èdè', (ìyẹn ní sísọ̀rọ̀ ní èdè àìmọ̀), 'kíkún Ẹ̀mí Mímọ́' nípa lílo àwọn ọ̀rọ̀ ayọ̀ tí àwọn olùgbọ̀ kò lóye. Èrò náà wà pé èyí ní ohun tí ó ẹ̀lẹ̀ sí àwọn Àpósítẹ̀lì Jẹ́sù Kristi gégé bí a ẹ̀ kọ̀ ọ̀ sílẹ̀ nínú Ọ̀ṣẹ̀ 2 tí Májẹmù Tuntun nínú Bíbẹ̀lì Mímọ́. Sísọ̀rọ̀ ní èdè àìmọ̀ nínú Májẹmù Tuntun jẹ̀ ohun tí a tẹ̀wọ̀ gbà, ó sì ẹ̀ pàtàkì nítorí pé gbogbo ènìyàn gbọ̀ ní èdè tiwọ̀n nígbà náà nígbà tí olùsọ̀rọ̀ náà ǹ sọ̀rọ̀ ní èdè kan ọ̀ṣọ̀.

Láàrin àwọn ọ̀jọ̀ tí wọ̀n jẹ̀ Pentecostal ní ọ̀ṣe ní:

Àwọn Àpéjọ Ọ̀lọ̀run

Ile ọ̀ṣìn Pentecostal tí Calvary, Inc.

Ìjọ Ọ̀lọ̀run tí Àsọ̀tẹ̀lẹ̀

Ìjọ Ọ̀lọ̀run nínú Kristi

Ẹ̀gbé Elim

Ìjọ Mímọ́ Emmanuel

Àwọn Àpéjọ Àgbáyé tí Pentecostal

Ìjọ Mímọ́ Àgbáyé tí Pentecostal

Àwọn Àpéjọ Pentecostal tí Àgbáyé, Inc.

Ìjọ Pentecostal ti Kristi

Ìjọ Pentecostal ti Ọlọrun ti America, Inc.

Ìjọ Mímọ tí a fi iná ẹ iribomi fún Pentecostal

Ìjọ Baptisti Ọfẹ-Ìfẹ Pentecostal. Inc.

Ìjọ Ìṣòkan Pentecostal

Ìjọ Mímọ Pentecostal

Ìjọ Àpapọ Pentecostal Àgbáyé.

Ọpọlọpọ àwọn ìjọ Pentecostal ló dàgbà láti inú ìpilẹ Methodist àti Baptist. Ìjọ Pentecostal àkókó dàgbà láti inú Ẹgbé Mímọ ti iparí àwọn ọdún 1800. A gbàgbọ pé oníwàásù Mímọ òmìnira kan, Charles Fox Parham, ló bèrè ìtúnṣe Pentecostal ní ọdún 1901. Nígbà tí ó n sọrọ ní Bethel Bible College rẹ ní Topeka, Kansas, Parham sọ pé irú ọrọ bẹẹ fi hàn pé "iribomi tòótọ nínú ẹmí". Ìjọ Pentecostal àkókó ni Ìjọ Ọlọrun (Cleveland Tenn.). Ìjọ yí tí ó ti jẹ ìjọ mímọ gba ẹkọ Pentecostal nípa ìtẹbomi ẹmí ní ọdún 1906. Àwọn ẹgbé kan tọka sí ìtúnṣe tí AJ Tomlinson, olùtajà Bíbélì ti Amérikà tí ó dá Ìjọ Ọlọrun sílẹ ní ọdún 1903, darí. Ní ọdún 1917, Ẹgbé Pentecostal pín sí ọpọlọpọ ẹgbé òmìnira. Àwọn kan lára àwọn ẹgbé nlá ti ìjọ Pentecostal bá yí wà nínú Àpérò Àgbáyé Pentecostal, ipàdẹ àgbáyé kan.

Ìjọsin Pentecostal sá bà máa n jẹ ti ìmọlára gíga, ó sì kún fún ìmọlára wíwà Ẹmí Mímọ. Àwọn kan n retí àwọn ẹbùn ẹmí míràn, bí iwòsàn àwọn aláìsàn. Àwọn ìjọ Pentecostal yàtò sí ara wọn gidigidi nínú ìtumọ ìgbàgbọ àti ìṣe wọn. Àwọn ìgbàgbọ kan wà ní ìṣòkan bíi, ipadàbò Kristi sáájú ẹgbèrún ọdún, sí sòrọ ní èdè, àti ìtẹbomi, nígbà gbogbo nípa iribomi. Pẹ̀lú Oúnjẹ Alẹ Olúwa, ọpọ àwọn ẹgbé máa n ẹ wè ẹsẹ. Ọpọ àwọn ẹgbé kéékèké míràn máa n fara mọ ìgbimọ Pentecostal sùgbọn wọn kò pe ara wọn ní Pentecostal. Àwọn kan máa n fara mọ ọrọ náà 'ẹmí onínúure', ọpọ àwọn Protestant àti Roman Catholic sì ti sọ pé àwọn ti ní ìrírí Ìribomi Ẹmí.

Àwọn Àpósítélì Jèsù Kristi ní ẹbùn ẹmí, ní agbára láti sọrọ ní èdè tí àwọn ẹlòmíràn lè lóye; wọn ní ẹbùn iwòsàn àti àsọtélé pẹ̀lú.

Gégé bí a ẹ kọ ọ sílẹ nínú Korinti Kííní orí 13, Aposteli Paulu sọ pé àsọtélé àti ahọn yóò dáké, wọn yóò sì pòórà. Njé a nílò láti máa fi ahọn sọrọ lóní? Ta ló lè lóye wọn? Aposteli Paulu tẹsíwájú nínú orí 14 láti sàlàyé ipò ọrọ ahọn àti ẹbùn ẹmí, ó sì wí pé "Sùgbọn nínú ìjọ, mo fẹ kí n fi ọye mi sọrọ ọrọ márùn-ún, kí n lè fi ohùn mi kọ àwọn ẹlòmíràn pẹ̀lú, ju kí n fi ohùn mi kọ àwọn ẹlòmíràn, ju kí n fi ẹgbàárùn-ún ọrọ ní èdè àimọ lọ."

Ọpọlọpọ awọn ile ijọsin Pentecostal lo wa.

Njé ìjọ Pentecostal kan dára bí ti òmíràn?

Ìjọ Nasarene

Àwọn aṣojú pàtàkì ti Ẹgbé Mímọ pẹ̀lú ìjọ Pentecostal ni Ìjọ Ọlọrun ti Anderson Indiana, àti **Ṣòṣì ti Násaréti**.

Ìjọ ti Nazarene jẹ ẹka ìsìn Protestant tí a dá sílẹ̀ nípasẹ̀ ìṣòkan àwọn mètá nínú àwọn ẹgbé mímọ́ tí ó gbára lé wọn. Wọn ṣètò rẹ̀ ní Pilot Point, Texas ní ọdún 1908. A kọkọ̀ pè é ní Ìjọ Pentecostal ti Nazarene, ọ̀rọ̀ náà Pentecostal ni a yọ kúrò ní ọdún 1918. A ṣe àyípadà orúkọ náà láti ya ìsopò pèlú àwọn ẹgbé Pentecostal sọtò 'sísọ̀ ní èdè', nítorí pé Ìjọ ti Nazarene kò fowó sí àṣà yíí. Olú ilé-ìṣẹ́ ká rí ayé ti wà ní Kansas City, Missouri. Ẹgbé ìṣàkóso ti ẹka ìsìn yíí ni ìpàdé gbogbogbòò. Àwọn ẹka ìṣàkóso wà fún àwọn ìṣẹ́ àgbáyé, àwọn ìṣẹ́ àdúgbò, ìtẹ̀jáde, ìhìnre, ìṣẹ́ rere, ẹ̀kọ́, àti ìṣẹ́ ìránṣẹ́.

Àwọn ọmọ ìjọ Nazarene tẹ̀lé ìlànà ẹ̀kọ́ ìsìn Methodist gégé bí John Wesley ṣe kọ wọn. Ẹ̀kọ́ pàtàkì kan ni ti ìṣodimímọ́ pátápátá, tàbí pípé Kristẹni. Èyí náà ni ẹ̀kọ́ ìjọ mímọ́. Àwọn sààmù Ìrìbọmi (nípa fífọ̀n omi síta, fífún omi tàbí rírì sínú omi) àti Oúnjẹ Alé Olúwa ni a mò, gégé bí wíwá Kristi Keji ṣe rí. Bíbẹ̀lì Mímọ́ ni a lò gégé bí ìtọ̀sọ̀nà ìsìn kan ṣoṣo.

Ṣé Ṣọ̀ṣì ti Násàrẹ̀ti dára bí Ṣọ̀ṣì Methodist tí ẹ̀kọ́ rẹ̀ ti wá? Ṣé Ṣọ̀ṣì ti Násàrẹ̀ti dára bí Ṣọ̀ṣì Mímọ́ tí ó ti bèrẹ̀ nígbà tí ó para pọ̀? **Ẹ̀jẹ́ ìjọ kan dára bí òmíràn?**

Ìjọ Kristẹni

Ìjọ Kristẹni ó yọrí sí ìpín yà nínú **1906** ní tí lílò àwọn ohun èlò orin nínú ìjọsìn àti àwọn àwùjọ míṣọ̀nnàrì, tí a sì yà sọtò kúrò nínú Ẹgbé Kristẹni àti Àwọn Ọmọ-ẹ̀yìn Kristi. Wọn jẹ ara Ẹgbé Ìmúpadàbòsípò àti nínú **1832** nígbà tí ẹgbé tí wọn n pè ní Kristẹni àti ẹgbé tí wọn n pè ní àwọn ọmọléyìn parapọ̀, wọn mò wọn sí Ìjọ Kristẹni (Àwọn Ọmọ-ẹ̀yìn Kristi).

Ohun tí Bíbẹ̀lì sọ ni ó n ṣàkóso àwọn ìjọ Kristi. **Àwọn Ìjọ Kristẹni** ohun tí Bíbẹ̀lì kò sọ ni wọn n darí! Àwọn ohun èlò orin oníṣẹ́ ẹ̀rọ tí a n lò nínú àwọn ìjọ Kristẹni jẹ àpẹẹrẹ kan. Wọn n lò wọn nínú ìjọsìn nítorí pé àwọn ènìyàn gbádùn wọn, Bíbẹ̀lì kò sì kà wọn ní pàtò. 1 Kọríntì 10:1-3, -Èṣe 10, "*Mo bè yín, ẹ̀yìn ará, ní orúkọ Olúwa wa Jésù Kristi, pé kí gbogbo yín máa sọ̀rọ̀ ohun kan náà, kí ìpín yà má sì sí láàrín yín: sùgbọ̀n kí ẹ̀ lè sopò mọ ara yín ní èrò kan náà àti ní idájọ kan náà.*" A le tẹ̀lé àṣe yíí nípa jìjẹ́ kí orísun kan náà, Bíbẹ̀lì, darí wa, kí a sì padà sí 'àwọn ipa ọ̀nà àtìjọ́'. Nígbà tí àwọn ènìyàn bá pinnu pé àwọn fẹ̀ nńkan kan, tí wọn sì ti pinnu láti ní i, nígbà náà ni ọ̀nà mǐíràn láti wo ìwé mímọ́ ṣe pàtàkì. Olúwa wa gbàdúrà fún ìṣòkan nínú Jòhánù 17:20-21. Láti ní ìṣòkan, a gbòdò gba ohun tí Bíbẹ̀lì sọ, kí a sì yera fún ohun tí kò sọ!

Tí kò bá sí ìpín yà láàárín àwọn Kristẹni, òjẹ́ ohunkóhun tó n pín ilé Ọlórùn níyà jẹ́ ohun pàtàkì? Òjẹ́ àwọn iyípadà kékeré lè fa ipèyìndà tó ṣe pàtàkì bí àkókò ti n lọ? Ìjọ Kristẹni ti fi ilà Òtítọ́ sílẹ̀, láini àṣe ìwé mímọ́ nínú ìṣètò, ẹ̀kọ́, tàbí ìjọsìn. Àwọn oníwàásù ni a sàbà máa n pè ní 'Pastors'. Nínú ètò Ọlórùn, ọ̀pọ̀ àwọn alàgbà ló n ṣe àkóso ìjọ kan. Nínú ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn oníwàásù Ìjọ Kristẹni, wọn n ṣe àkóso ìjọ náà pèlú. Àwọn kan n gba orúkọ oyè tí ó jẹ́ ti Ọlórùn nńkan, tí a sì n pè ní 'olùṣọ̀bù'. Àwọn Ẹgbé Míṣọ̀nnàrì tún ti ba àjọ Májẹ̀mú Tuntun jẹ́, tí ó n gba ìṣẹ́ àti ẹ̀rù ìṣẹ́ ìjọ, láisi àbójútó ìjọ. Àwọn wònyí jẹ́ àwọn àjọ ọ̀tò̀tò̀ tí wọn n gba ìṣẹ́ ìjọ. Àwọn kì í ṣe ìjọ. Àwọn kan mò pé 'òsẹ́ mímọ́ tàbí ìsinmi'. Àwọn kan ti sọ àwọn obìnrin di alàgbà ló rí àwọn igbímọ́ ìjọ nínú àwọn Ìjọ Kristẹni. {Bíbẹ̀lì sọ pé a kò gbà kí obìnrin kan ṣe bèẹ̀ "*ní agbára ló rí ọ̀kúnrin kan.*" 1 Tímóti 2:12. Ọlórùn sọ pé àgbàlagbà gbòdò jẹ́ ọ̀kọ aya kan. 1 Tímóti 3:2)

Àwọn iyípadà kékeré tó n̄ ṣeṣe lẹ̀kẹ̀kẹ̀kan máa n̄ yorí sí àṣà tuntun. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ènìyàn ló n̄ gba ìbáṣepọ̀ pẹ̀lú àwọn tí kò tī rì sínú omi tàbí àwọn tí kò rì sínú omi fún ètè tí kò tọ. Àwọn kan ti ṣe ayeye iyàsímímọ̀ àwọn ọmọ ọwọ̀ báyi, èyí tí ó ti yorí sí itẹ̀bomi ọmọ ọwọ̀ nínú ìtàn ijo.

Ìyàtò láàárín àwọn Ẹ̀ṣọ̀ṣi Kristi àti Àwọn Ẹ̀ṣọ̀ṣi Kristeni bèrè nígbà tí wọn mú orin aláḍùn kan, ohun èlò orin kan wọ inú Ẹ̀ṣọ̀ṣi Midway, Kentucky ní ọ̀dún 1859. Láti inú iyípadà àti iyàsótò kúrò nínú ọ̀rọ̀ Ọ̀lọ̀run yíí ni egbé akorin jazz kan ti wá láti yí àwùjọ padà kí wọn sì dara pọ̀ mọ̀ akorin olórí nígbà tí àwọn ọmọ̀bìnrin tí kò ní eṣe n̄ jó nípasẹ̀ ìṣàpẹ̀rẹ̀ èbè, ìrèlẹ̀, àti àdúrà.

Láìpẹ̀ yíí pẹ̀lú àwọn kọ̀pọ̀pọ̀ àti saxophone, àwùjọ ènìyàn n̄ mì titi, wọn n̄ jó, wọn n̄ kọ̀rin pẹ̀lú àwọn oníjọ̀ àti àwọn akorin bíi "I Love to Tell the Story" tàbí "My Faith looks up to You" àwọn ènìyàn sì yín bí àwọn ọ̀dómọ̀kùnrin àti obìnrin ṣe n̄ fi àwọn ìgbésẹ̀ ijó tuntun hàn láti tùmọ̀ ìhìn náà.

Láti yera fún lílo ohun èlò ijọ̀sìn jẹ́ láti bọ̀wọ̀ fún Ọ̀rọ̀ Ọ̀lọ̀run. Lẹ̀kẹ̀kan sí i, a tún sọ̀ àwọn ìwé mímọ̀ tí ó sọ̀ fún wa nípa àṣe Kristi àti Ọ̀rọ̀ tí a fún wa fún ìtọ̀ni wa:

Héberù 1:1-2, "Ọ̀lọ̀run, ẹ̀ni tí ó ti bá àwọn baba sọ̀rọ̀ ní ìgbà gbogbo àti ní onírúurú ọ̀nà láti ọwọ̀ àwọn wòlì, ní ọ̀jọ̀ ikẹ̀yìn wònyí ni ó ti bá wa sọ̀rọ̀ láti ọwọ̀ Ọ̀mọ̀ rẹ̀, ẹ̀ni tí ó ti yàn gégé bí ajogún ohun gbogbo, nípasẹ̀ ẹ̀ni tí ó dá ayé."

Júúdà 3, "Olùfẹ̀ ọ̀wọ̀n, nígbà tí mo fi gbogbo agbára mi kọ̀wé sí yín nípa ìgbàlà gbogbogbò, ó ṣe pàtàkì kí n kọ̀wé sí yín, kí n sì gbà yín níyànjú pé kí ẹ̀ máa jà gidigidi fún ìgbàgbọ̀ tí a ti fi lé àwọn ènìyàn mímọ̀ lówọ̀ lẹ̀kẹ̀kan náà."

2 Tímóti 3:16-17, "Gbogbo Ìwé Mímọ̀ ni a fi ìmísí Ọ̀lọ̀run fún, ó sì wúlò fún èkọ̀, fún ìbáwí, fún ìtọ̀nisọ̀nà, fún ìkọ̀ni nínú ọ̀dodo: kí ènìyàn Ọ̀lọ̀run lè pé, tí a ti múra sílẹ̀ pátápátá fún ìṣe rere gbogbo."

Ṣé àṣà tàbí ìdìbò ijo àdúgbò ló yẹ́ kí a pinnu ọ̀nà àti ọ̀nà ijọ̀sìn náà tàbí nípa ọ̀wọ̀ fún ìlànà tí a gbé kalẹ̀ nínú ọ̀rọ̀ Májẹ̀mú Tuntun? Ṣé Ọ̀lọ̀run sọ̀ pé "È lo èbùn àdánidá yín" láti jọ̀sìn? Njẹ́ àwọn ohun èlò orin àti ijó bá èkọ̀ Májẹ̀mú Tuntun mu?

ÌṢẸ̀PỌ̀ ILÉ-ÌṢẸ̀ ...

A pe ìgbìmọ̀ ká rí ayé fún ìfowósowọ̀pọ̀ àti ìṣọ̀kan láàárín àwọn ijo Kristeni ní **Ìnrin Àjọ̀pọ̀ Ecumenical**. Wíwá ìṣọ̀kan ti di ohun pàtàkì nínú àwọn ijo Kristeni ní àwọn ọ̀dún 1900. Àwọn Pùròtẹ̀sítàntì bèrè sí í pàdé láti ṣàwá rí ìfowósowọ̀pọ̀ tó jinlẹ̀ ní ọ̀dún 1910 ní Àpérò Àwọn Míṣọ̀nnà rí Àgbáyé, tí wọn ṣe ní Edinburgh. Ìfẹ̀ fún ìṣọ̀kan kì í ṣe tuntun. Májẹ̀mú Tuntun tí àwọn Àpósítélì Jésù Kristi kọ̀ sá bà máa n̄ kọ̀wé nípa àìní ìṣọ̀kan, pé gbogbo wa jẹ́ ọ̀kan, ṣùgbọ̀n wọn tún kilọ̀ pé àwọn olùkọ̀ kan yòò wọ inú ijo pẹ̀lú èkọ̀ èké àti ìhìnrere èké. Ní ọ̀dún 1848, egbé kan ní London, England dá Evangelical Alliance sílẹ̀ láti fún àwọn Kristeni ní àhàfàní láti dara pọ̀ ní ìbádọ̀rẹ̀ àti ìjíròrò. Èyí bèrè sí í yípadà sí ìgbìmọ̀ Ecumenical.

Láti ọ̀dún 325 AD ni ìpàdé kan ti wáyé, tí a pé ní ìgbìmọ̀, ní Nicaea. Àwọn aṣojú kan wà tí wọn wá láti àwọn ijo jákẹ̀jádò ayé tí a mọ̀. Àwọn ìgbìmọ̀ miiran tún wáyé ní ọ̀pọ̀ ìgbà ní ọ̀pọ̀ ọ̀dún. Àwọn ìgbìmọ̀ wònyí kò mú ìṣọ̀kan wá ṣùgbọ̀n wọn pèsè ìbì ìjíròrò àti àtakò. Àwọn kan yorí sí ìgbàgbọ̀ àwọn ènìyàn wọn sì mú àwọn ènìyàn jìnnà sí ọ̀títọ̀ tí a rí nínú Májẹ̀mú Tuntun.

Àní ọ̀rọ̀ náà ijo ti wá ní ìtumọ̀ tó yàtò síra fún àwọn ènìyàn ọ̀tòtòtò, ó sinmi lórí bí wọn ṣe n̄ bá àwọn ènìyàn kan tàbí bí wọn ṣe mọ̀ nípa èsìn kan pátó. Pẹ̀lú àwọn ijo tó ju 300 lo, wọn ní

ti rí i pé ó ɔ̀ndandan kí a fi ọ̀rọ̀ miíràn dá ẹ̀nikò̀kan mò yàtò sí ọ̀rọ̀ náà "ìjọ". Ọ̀rọ̀ náà "ecumenical" fún Ẹ̀ṣọ̀ṣì Roman Catholic di ohun tí ó n jẹ̀ mọ̀ ìṣòkan Kristeni àti itúnṣe Ẹ̀ṣọ̀ṣì náà. Lójú iwòye Kátólíkì, ìṣòkan Ẹ̀ṣọ̀ṣì kò tùmọ̀ sí ohunkóhun tí ó kéré sí pípàdà gbogbo àwọn ẹ̀gbé ìsìn miíràn sí "ìjọ tòótọ̀ kan ṣoṣo". Fún àwọn ará ilú Independent, ìjọ tòótọ̀ kan ṣoṣo kò ní àwọn Kátólíkì tàbí Pùròtẹ̀sítàntì nínú, bí kò ṣe àwọn Kristeni tí wọn n tẹ̀lé Májẹ̀mú Tuntun nìkan. Fún àwọn Pùròtẹ̀sítàntì tí wọn ti gbé èrò ìgbìmọ̀ ecumenical ọ̀de òní lárugẹ, ọ̀rọ̀ náà kò kan ìṣòkan Kristeni nìkan, ṣùgbọ̀n ó tún kan ìṣe ìsìn Kristeni ká rí ayé. A gbọ̀dọ̀ lo ìsàpá fún ìṣòkan ní àwọn agbègbè ìhìnre, ìṣe ìsìn, àti ẹ̀kọ̀. Àwọn apá mẹ̀ta wọ̀nyí ni a gbé síwájú nípasẹ̀ Ìgbìmọ̀ Àwọn Ẹ̀ṣọ̀ṣì Àgbáyé tí ó di àjọ kan ní ọ̀dún 1948.

Ní Stockholm, nígbà tí wọn pe ìpàdẹ̀ gbogbogbò Kristeni lórí ìgbésí ayé àti ìṣe láti kẹ̀kọ̀ nípa bí ìhìnre ṣe n ṣiṣe sí àwọn ọ̀ràn ilé ìṣe, àwùjọ, ìṣelú, àti àgbáyé, ẹ̀gbé náà tẹ̀síwájú lábẹ̀ àkólé náà "ìṣe ìsìn sopọ̀ ṣùgbọ̀n ẹ̀kọ̀ n pín yà". Ní ọ̀dún 1927 nínú ìpàdẹ̀ Àpèrò Àgbáyé Kííní lórí Ìgbàgbọ̀ àti Ìlà, ìpàdẹ̀ náà parí èrò sí pé "ifẹ̀ Ọlórún ni pé kí àwọn Kristeni ní ìṣòkan, àti nígbà tí a lè dá ìbèrẹ̀ iyapa láre, a n ṣọ̀fọ̀ pé ó n bá a lọ."

Ìmọ̀ ẹ̀sìn Ecumenism sọ̀ pé àwọn kan ti tẹ̀síwájú láti ọ̀dún 1970. Ìṣòkan àwọn ìjọ Protestant ti tẹ̀síwájú kíákíá. Ìṣòkan àwọn ìbèèrẹ̀ ẹ̀kọ̀ ti n pọ̀ sí i, tí wọn ti n jiyàn gidigidi tẹ̀lẹ̀, ifowosowopọ̀ sí n pọ̀ sí i ní gbogbo ìpele. Ìjíròrò ti wà láàárín àwọn Kristeni. Anglican, Orthodox, Protestant, àti Roman Catholic. Ní àwọn agbègbè àlàáfíà, ìrànlowọ̀ àjàlú ká rí ayé, Roman Catholic àti World Council of Churches ti kó àwọn ohun èlò jọ; ní United States, àwọn ìjọ Kristeni ti dara pọ̀ mọ̀ àwọn ẹ̀gbé Júù láti ṣàṣeyọ̀rì ìdájọ̀ ọ̀dodo ẹ̀yà.

Àwọn Aṣáájú Ẹ̀gbé Àwọn Onímọ̀ nípa Ìsìn fi hàn kedere pé wọn kò wá ìṣòkan tí yóò fojú fo àwọn iyàtò ẹ̀kọ̀ ìsìn pàtàkì. Àwọn ìdènà pàtàkì kan wà, bí ifẹ̀ àwọn kan láti lo àwọn obinrin nínú ìṣe ìránṣe tí Bíbélì yàn fún àwọn ọ̀kúnrin; ìṣòro àṣe Pópù àti àṣe àwọn ẹ̀gbé àti ìjọ onírúurú wà. Àwọn ọ̀ràn iwà rere bí ìdènà oyún, ìkòsilẹ̀ àti àtúngbáyàwó, ìṣeyún, ìbálòpọ̀ láàárín ọ̀kúnrin àti obinrin, àti ìbèrù gbogbogbò ti ìṣàkóso jọ nílá.

Léyìn ìsàpá àti ọ̀rọ̀ ìṣòkan tó fẹ̀rẹ̀ tó ọ̀górún-ún ọ̀dún, ìtọ̀sọ̀nà àwọn ìjọ sì jẹ̀ ọ̀rọ̀ ohun tí èniyàn lè ṣe láti so pọ̀ kí ó sì ṣiṣe pọ̀ fún àwọn ohun tó jẹ̀ mọ̀ àwùjọ àti ìṣelú. Kò sí ìṣipò púpọ̀ sí ìṣòkan tí Àpósítélì Pọ̀lù kọ̀nì nípa pípàdà sí orísun ọ̀títọ̀ àti yíyàgò fún àwọn ẹ̀kọ̀ àti àṣà èniyàn. Ìsàpá náà kì í ṣe nípa ohun tí Ọlórún ti ṣe, tàbí ohun tí Ọlórún n béèrẹ̀ lówọ̀ wà. Àwọn ẹ̀gbé bí Anabaptists, Mennonite, àti ìṣipòpadà àwọn ìjọ ọ̀dún 1800 ló ṣe ìsàpá tó sún mọ̀ ìṣòkan níbi tí ìpè náà wà láti sọ̀rọ̀ níbi tí Bíbélì ti n sọ̀rọ̀ àti láti dáké níbi tí Bíbélì kò dáké, àti láti dúró láìsí àwọn ìjọ nílá tí wọn ti patì. Títí tí Bíbélì yóò fi di ìtọ̀sọ̀nà kan ṣoṣo fún ọ̀fin àti ìṣe ìjọ àti gbogbo wọn gbà láti tẹ̀lé Májẹ̀mú Tuntun gégé bí orísun àti ìpilẹ̀ṣe ìjọ, ṣe ìṣòkan ìjọ Olúwa lè wà? Ìṣòkan àwọn àjọ ìsìn lè wà ṣùgbọ̀n wọn lè ṣojú fún ìjọ Olúwa? Jésù ni ó sì gbọ̀dọ̀ jẹ̀ olórí ìjọ Rẹ̀. Tí gbogbo èniyàn bá tẹ̀rí ba fún Un, n̄jẹ̀ ìṣòkan yóò wà nígbà náà? Àwọn ìjọ méléó ni yóò wà nígbà náà? Àwọn ìjọ méléó ni Jésù dá sílẹ̀? Kí ló dé tí àwọn èniyàn lásán fi fẹ̀ ṣàkóso ìjọ Olúwa? N̄jẹ̀ kò ní bá àṣe Jésù Kristi mu bí àwọn èniyàn bá n ṣiṣe ìsìn àti àwọn èniyàn ẹ̀lẹ̀gbé wọn dípò gbígbé àwọn àjọ ìṣàkóso kalẹ̀?

Ìjọ Ọlórún ká rí ayé

Ìjọ Ọlórún kárí ayéni Herbert W. Armstrong dá sílẹ ní**1934**ní ìpínlẹ Oregon, USA. Àwọn ẹgbé tó pín sí méjì ló wà, àmọ olú-ìṣẹ pàtàkì nàà wà ní Pasadena, California.

Ìjọ Ọlórún Àgbáyé n tẹ iwé iròyìn oṣoosù kan jáde tí a pè ní "Worldwide Church of God" "*Òtító Pàtàkì*", Àwọn iwé kékeré àti Bíbélì. Wọn ti ní ètò tẹlifíṣhọn fún ọpọ ọdún tí a pè ní "*Ayé lóla*".

Ní àkókó, Herbert Armstrong sé Mètálọkan, ó sì pe Ọlórún ní idílẹ àwọn ènìyàn kòòkan, sùgbọ́n ó sì jẹ Ọlórún kan soṣo tí kò lópin àti ayérayé. Láìpẹ̀ yìí, àwọn olórí Ẹ̀dẹ̀sì Ọlórún kárí ayé ti gba èrò Mètálọkan nípa Ọlórún.

Jésù ni Ọlórún ní ìrísí ènìyàn. Herbert W. Armstrong dàmòràn pé Jésù yóò padà wá ní ọdún 1975, sùgbọ́n ó hàn gbangba pé ẹ̀kọ̀ yìí kò ní àtílẹ̀yìn mọ. Àwọn àyípadà ẹ̀kọ̀ tuntun pèlú igbàgbọ́ pé a jí Jésù dide kúrò nínú òkú nípa ti ẹ̀mí àti nípa ti ara, sùgbọ́n àwọn kan sì n tẹ̀lẹ̀ igbàgbọ́ Armstrong. Ẹ̀kọ̀ nípa Ẹ̀mí Mímọ̀ ti yí àwọn kan padà pèlú. A n wo Ẹ̀mí Mímọ̀ gégé bí ẹ̀ni tí ó jẹ̀ ti ara ẹ̀ni bá yìí, dípò kí ó jẹ̀ aláílààánú.

Ìgbàlà jẹ nípasẹ̀ oore-òfẹ̀, ojúrere tí kò tọ sí Ọlórún. Àwọn ọmọ ẹgbé gbòdò mọ ọjọ isinmi àti ọjọ àsẹ̀ Májẹ̀mú Láéláé, pèlú àwọn ikàlèèwò oúnjẹ, kí wọn yera fún ẹ̀ran ẹ̀lẹ̀dẹ̀ tàbí ẹ̀ja ikarahun.

Léyìn ikú, àwọn onígba gbọ́ tí a jí dide yóò gbé lórí ilẹ̀ ayé tuntun. Àwọn tí kò tí ì gbàlà yóò dojúko idájọ.

Ìjọ Ọlórún Àgbáyé ti ẹ̀ àwọn àyípadà díẹ̀ bí àwọn olórí ẹ̀ n yípadà. Àwọn ẹ̀kọ̀ ìjọ yàtò síra, àwọn kan sì n yípadà sí ọjọ̀ iwòye Bíbélì tó túbò jẹ̀ ti òmìnira. Àwọn èrò Armstrong àtijọ̀ bíi àìlò itọ́jú ìṣẹ̀gùn àti ẹ̀kọ̀ nípa Ọlórún fún aráyé, tàbí àwọn ẹ̀kọ̀ Anglo-Israel ni a ti pa ti pátápátá.

Nígbà tí a bá ẹ̀ àwọn àyípadà nínú ìjọ, ẹ̀ kò yẹ̀ kí àwọn àyípadà wònyẹn wà ní itọ̀sónà ohun tí Bíbélì kòni nínú Májẹ̀mú Tuntun, dípò èrò àwọn aṣáájú ìjọ? Àṣẹ̀ miiran wo ló lè wà fún isin kan tí ó n tẹ̀lẹ̀ ipa ọ̀nà ohun tí Ọlórún ti n ẹ̀ nínú ìbálò rẹ̀ pèlú ènìyàn láti ìbèrẹ̀ títí di isinsiní?

Àwọn Ìjọ Àwùjọ

Ọ̀rò nàà **Ìjọ Àwùjọ**le kan ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ awọn orisirisi awọn ìjọ kọ̀ọkan laisi eto tabi ilana kan pato. Iṣipopada tuntun ti Awọn Ile ijọsin Agbegbe ni a ẹ̀ aperẹ̀ ni ibamu si ìjọ nla ti o ndagbasoke iyara ti a pe ni

Ìjọ Àwùjọ Saddleback Valley ní Gúúsù California, bèrẹ̀ láti ọ̀wọ̀ oníwàásù Baptist kan tí orúkọ rẹ̀ n jẹ̀ Rick Warren, àti Ìjọ Àwùjọ Willow Creek ní South Barrington, Illinois.

Àwọn ìjọ wònyí ti fa ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ mọ̀ra nítorí ọjọ̀ iwòye wọn nípa ẹ̀kọ̀, ìró ohùn, àti orin orin aládùn, eré inàjú, (àwọn ẹgbé orin àti eré orí itàgẹ̀) àti ìmọ̀lára ifaramọ̀ tó lágbára. A sáà maa n lo ifi ọ̀wọ̀ àti ìyìn láti mú kí itara gbilẹ̀. Àwọn ẹgbé ìyìn tàbí ọ̀pọ̀ àwọn aṣáájú orin ni a n ló gégé bí 'àwọn aṣáájú isin'.

Àláyé kúkúru kan wà nípa àwọn ète ìjọ, tí a gbé karí àwọn ilàna Bíbélì. Wọn n kòni ní ifẹ̀ fún Olúwa àti fún aládùúgbò rẹ̀, wọn n sọni di ọ̀mọ̀-èyìn, wọn n batisí wọn, wọn sì n kọ̀ wọn fún jíjẹ̀ ọ̀mọ̀-èyìn. Àwọn ọ̀mọ̀-èyìn ni a ẹ̀tò láti ẹ̀ "**Àwọn Àyíká Ìdúrósinşin**", ètò kan láti mú àwọn "tí kò sí ní ìjọ" àti àwọn ọ̀mọ̀-èyìn súnmọ̀ "**orí**" ìjọ. Àwọn àyíká láti ọ̀de ni: Àwùjọ, Àwùjọ, Àjọ, Àjọ, Àjọ, àti Àkọ̀jọ̀pọ̀.

Ní gbogbo igbésẹ̀ igbésẹ̀ idàgbàsókè nàà, a n béèrè lẹ̀wọ̀ àwọn ọ̀mọ̀ ẹgbé láti ẹ̀ ilé.

Àkòkò: Jíjé ọmọ ẹgbé, mímọ Kristi, àti ẹ́ṣe májẹmú ọmọ ẹgbé.

Èkejì: Jíjé kí a dàgbà nípa ti ẹmí, àti ẹ́ṣe májẹmú ìdàgbàsókè.

Èkẹta: Fi ara rẹ fún ẹ́ṣe ìránṣẹ, síṣìn Kristi, àti ẹ́ṣe májẹmú ẹ́ṣe ìránṣẹ.

Èkẹrin: Jíjé olùfokànsin sí ẹ́ṣe ìránṣẹ ìgbésí ayé, àti ẹ́ṣe májẹmú ẹ́ṣe ìránṣẹ.

Àwọn ìjọ kan tí kò ní itẹlórùn láti fowọ sí iwé àdéhùn kí í ẹ bẹẹ, ẹ̀gbẹ̀n wọn n lo ètò ẹ̀kọ́ tí ó n tẹnu mọ àwọn ìgbésẹ̀ ilowọ́sí láti kọ gbogbo mèm̀bà láti jẹ òjìṣẹ̀.

Àwọn ẹgbé kékeré jẹ kókórọ sí èrò náà. Kíkẹ̀kọ̀ Bíbẹ̀lì, mímú àwọn àlejò wá, àti bíbójútó àìní ara wọn jẹ ara àwọn ẹ́ṣe ẹgbé kékeré. 'Ìṣètò' àti 'ẹ́ṣe àṣà' ni a kà sí ẹ̀sòro.

Pípólówó fún àwùjọ, àti ẹ́ṣe àbẹ̀wò sí àwùjọ láti tẹ̀lẹ̀ àwọn ifiwéranṣẹ̀ ni a n ẹ ní ẹ́sápá láti kọ "ọ̀pọ̀ ènìyàn" àti láti rí "àwọn olùwá" ... Àwọn ẹgbé ìrànlọ́wọ̀, àwọn ẹgbé ẹ́ṣe ẹ̀sìn, àti àwọn ẹgbé ìkẹ̀kọ̀ Bíbẹ̀lì wà.

Àwọn ìjọ àdúgbò n ẹ àtìlẹ̀yìn fún àwọn àjọyọ̀ àti ayeṣe àwọn ẹ̀lẹ̀sìn bíi Methodist, Christian Church, Presbyterian, àti Baptist, àti àwọn ìpolongo Billy Graham, nítorí pé àwọn ẹ̀kọ́ wọn jọra. Ìdáláre jẹ nípa ìgbàgbọ̀ àti pé a kò gbà pé ìrìbọmi jẹ ohun pàtàkì fún ìgbàlà.

Wọn n pe orúkọ náà ní 'Kristeni' láti fi kún àwọn ẹ̀ka ẹ̀sìn tí kí í ẹ ẹ̀sà ìtẹ̀bọmi, tí kí í gba ìtẹ̀bọmi ọmọdẹ̀, tí kí í gba ìgbàgbọ̀, àti ìjẹ̀wọ̀ ìgbàgbọ̀.

Ìgbìmọ̀ Àwọn Ìjọ Àgbáyé

Ìgbìmọ̀ Àgbáyé ti Àwọn Ìjọni a da sile ni odun 1948 ni Amsterdam, Netherlands. O ti di ajo kariaye ti o ni awon ile ijọsin Protestant, Anglican, Catholic, ati Orthodox ti o ju 320 lo ti o nse igbelaruge ibasepo, ise, ati eko. 'Ecumenical' je oro ti o tumo si gbogbo ile igbagbo, ti o gba gbogbo eya, gbogbo orile-edede, ati gbogbo eka ile ijọsin. A se apejuwe igbimo naa ninu ofin re gege bi idapo awon ile ijọsin ti o jewo Oluwa JesuKristi gégé bí Ọlórùn àti Olùgbàlà gégé bí iwé mímọ̀, nítorí náà wọn n wá ọ̀nà láti mú ipè gbogbogbò wọn ẹ́ sí ọ̀go Ọlórùn kan soṣo, Baba, Ọmọ, àti Ẹmí Mímọ̀. 'Kristiwá' láti inú ọ̀rọ̀ Giriki Christos, èyí tí ó jẹ fún àwọn Júù *Mèsáyà*, Ó sì tọka sí Olùgbàlà tí a ẹ̀lẹ̀rì láti ọ̀dọ̀ Ádámù sí Ábúráhámù àti irú ọmọ rẹ, ó sì sọ àṣọtẹ̀lẹ̀ jákẹ̀jádò Májẹmú Láéláé ti Bíbẹ̀lì Mímọ̀.

Ìgbìmọ̀ náà n ẹ́ṣe láti gbé ifowọ́sowọ́pọ̀ àti ẹ̀ṣẹ̀kan lárugẹ̀ láàárín gbogbo ìjọ ayé. Ìjọ Roman Catholic tí kò tífí jẹ ọmọ ẹgbé ìgbìmọ̀ náà n ẹ́ṣe pọ̀ nínú ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ètò rẹ̀. Àwọn ìgbòkẹ̀gbòdò ìgbìmọ̀ náà ní ẹ̀kọ̀; ẹ́ṣe míṣọ̀nnàrí àti ẹ́ṣe ìhìnre kárí ayé: ìgbéga àlàáfíà àgbáyé, ìdájọ̀ ọ̀dodo àwùjọ̀ àti ẹ̀yà; àti ìrànlọ́wọ̀ fún àwọn asálà, àwọn aláìsàn, àti àwọn aláìní. Láti ọ̀dún 1961 nígbà tí wọn dibò fún àwọn ìjọ Eastern Orthodox, wọn ti ní ànìyàn pé ìbáńkẹ̀dùn ìgbìmọ̀ náà ti ẹ ọ̀júrere fún àwọn ènìyàn láti àwọn orílẹ̀-èdè kómúnìsì àti pé wọn kò lè ran àwọn ènìyàn lọ́wọ̀ ní àwọn agbègbè mífíràn níbi tí ìjà lòdì sí kómúnìsì wà. Ọkan lára àwọn ẹ̀sòro ìjọ ní gbogbogbò ní àkókò kan ni ẹ̀ṣẹ̀kan ìjọ̀ àti ìjọba àti ẹ̀sẹ̀lú ìjọba lórí ẹ̀sàkóso ìjọ. Ẹ́ Ìgbìmọ̀ Àgbáyé yóò gbésẹ̀ kí ó sì dé àwọn góńgó rẹ̀ tí a sọ, ó yẹ kí ó yera fún idàpọ̀ ẹ̀sẹ̀lú?

Aṣẹ pàtàkì nínú Ìgbìmọ̀ Àwọn Ẹ̀ṣẹ̀ Àgbáyé ni àpẹ́jọ̀ àwọn aṣojú, tí wọn máa n pàdẹ̀ ní gbogbo ọ̀dún méje. Ìgbìmọ̀ áàrín gbùngbùn tí ó ní 150 ló n pàdẹ̀ lódoṣoṣo, àti akòwé tí tí láéláé, tí a n darí láti ọwọ̀

akòwé gbogbogbò. Àwọn ọ́fí sí wònyí ló n ẹ̀kọ̀so àwọn ètò igbìmò náà. Àwọn ipinnu igbìmò náà kò ní ipa lórí àwọn ijọ ọmọ ẹgbé. Ìgbìmò náà ní olú ilé isẹ ní Geneva, Switzerland.

Ṣọ̀ṣì Ìṣòkan

Àwọn **Ijọ Ìṣòkan** ẹgbé Ẹmí Mímọ́ fún Ìṣòkan Kristẹni Àgbáyé jẹ ẹgbé isin kan tí mínísità àti ònkòwé ará Korea, Sun Myung Moon, dá sílẹ̀. Wọn dá a sílẹ̀ ní South Korea ní ọdún 1954.

Sun Myung Moon bèrè isẹ isin rẹ gégé bí àlùfáà Presbyterian, sùgbón wón lé e kúrò nínú ẹgbé Presbyterian nítorí àwọn èkọ̀ rẹ tí kò bá ilànà mu. Ní ọdún 1954, ó rí i pé ó pòndandan láti sá kúrò ní North Korea, ó sì lọ sí South Korea níbi tí ó ti dá Ìjọ Unification sílẹ̀.

Àwọn iwé pàtàkì ni Ìlànà Àtòrunwá àti Ìlànà ilànà láti ọwọ́ Sun Myung Moon. Moon kọ Ìlànà náà lẹyin ikẹkọ́ kíkún nínú Bíbélì, imọ Shamanism ti Korea àtijọ́, àti imọ Tai ji ti China. Moon sọ pé nípasẹ̀ àṣẹ "Olúwa àti Ìyáàfin" ti Ìpadàbò Kejì, èyí tí í ẹ̀ Ọ̀ṣùpá àti iyàwó rẹ, ijọba mímọ́ kan yòò fidí múlẹ̀ lórí ilẹ̀ ayé. Ọ̀ṣùpá kòní pé ikànmọ́ Jèsù Kristi ni ó dí Ọ̀n lówó láti fi ijọba tirẹ̀ múlẹ̀ nípasẹ̀ igbéyàwó àti ìbímọ́. Olúwa àti Ìyáàfin Ìpadàbò Kejì ni láti mú ètè Kristi ẹ̀ kí ó sì tún gba ayé là kúrò lówó agbára Satani ti Kómúnfisi.

Oṣupa kòní pé Ọlórún jẹ rere àti búburú. Ọlórún dá àgbáyé láti ara Rẹ; àgbáyé ni ara Rẹ. Ọlórún kò mọ ohun tí yòò ṣẹlẹ̀ lójọ iwájú, òun fúnra rẹ̀ sì ni ó n jìyà. Ọlórún gbára lé èniyàn, pàápàá jùlọ Sun Myung. Kò sí igbàgbọ́ nínú Mètálọkan. Jèsù jẹ èniyàn pípé, sùgbón kì í ẹ̀ Ọlórún. (Ìjà tí ó hàn gbangba láti igbà tí Jèsù sọ pé òun ni Ọlórún, bí kò bá ẹ̀ bẹ̀, ó jẹ ọ̀pùrọ́, kì í ẹ̀ èniyàn pípé.) A kò ìbí Jèsù wúndiá. Isẹ́ Jèsù ni láti so àwọn Jùú pọ́ lẹyin Rẹ, láti wá iyàwó pípé, àti láti bèrè idílẹ̀ pípé. Isẹ́ Jèsù kùnà. Ìdí nìyí tí ìpadàbò Kristi Kejì fi n ẹ̀ nínú Sun Myung Moon tí yòò parí isẹ́ náà. Ẹmí Mímọ́ jẹ obinrin tí ó n bá Jèsù ṣiṣe nínú ẹmí láti darí àwọn èniyàn sí Sun Myung Moon.

Ijọ Ìṣòkan jẹ àjọ tí ó ní iwà rere púpọ̀. Àwọn ọmọ ẹgbé n ṣiṣe kára nínú isẹ́ iránsẹ́ àti isẹ́ iránlówó. Àwọn ọmọ ẹgbé sáà maa n gbé ní ilé àdúgbò, igbóràn àti itéwógbà àwọn Ọbí Tòótó, Moon àti iyàwó rẹ, sì maa n mú ẹ̀sẹ̀ kúrò, ó sì maa n yorí sí pípé. (Àwùjọ = ijọba kómúnfisi?)

Àwọn ọmọ ẹgbé n ta suwiti àti òdòdó ní ọ̀pópónà láti gba owó. Àṣà pàtàkì kan ni ṣiṣe ayeyẹ̀ igbéyàwó gbogbogbò fún àwọn ọmọ ẹgbé. Ìgbéyàwó gbogbogbò kan gba ẹgbèrún méeédógún tọkọtaya. Moon gbìyànjú láti so àwọn tọkọtaya tí wón jẹ èyà ọ̀tòtòtò pọ̀.

Lẹyin ikú, ẹnìkan yóò lọ sí ayé ẹmí. Kò sí ajìnde. Gbogbo ẹnì tí ó bá tẹlẹ̀ Oòrùn Myung Oṣupá ni a ó gbàlà. Wón sọ pé Sátání pàápàá lè gbàlà tí ó bá tẹlẹ̀ Oòrùn. Àwọn ọmọ ẹgbé gbàgbọ́ pé Jèsù n tẹrì ba fún Oòrùn Myung Oṣupá àti pé Oòrùn ni Ọba Àwọn Ọba àti Olúwa àwọn Olúwa, Ọdọ̀ Àgùntàn Ọlórún.

Ṣé isin kan tí ó da imọ́ ọgbón orí Kristẹni, ti Ṣáínà, àti ti Kòrìà pọ́ lè dára bíi ti èsìn miiran? Ṣé ẹrì igbìmò aṣòdì sí Kristi wà nínú èsìn yí? Njé àwọn àmì ọ̀rọ̀ ọ̀dì sí Kristi wà níbí? Ṣé isin kan tí ó gbára lé èniyàn kan lè gbékèlẹ̀ ọ̀pọ̀ ọ̀dún lẹyin tí ẹnì náà bá ti kú? Ṣé isẹ́ yí láti gba ayé là kúrò lówó kómúnfisi ti parí?

Ìmò Sáyènsì

Èkó nípa sáyènsìjé èsìn kan tí a bèrè ní California ní ọdún 1954 láti ọwọ òhńkòwé ìtàn-àròsọ sáyènsì ti Amẹ́ríkà L. Ron Hubbard. Olú-ìṣẹ̀ rẹ̀ wà ní Los Angeles, California, USA.

Ìwé náà dá lórí ìwé Dianetics tí L. Ron Hubbard kọ. Dianetics jé ọ̀nà ìtọ́jú ọ̀pọ̀lọ̀ tí Hubbard ṣe àgbékalẹ̀ rẹ̀. Ó tún kọ ìwé The Modern Science of Mental Health ní ọdún 1950, èyí tí ó ti jé ìwé tí ó tà dáadáa. Àwọn ìwé wònyí sọ pé wọn n pèsè àwọn ọ̀nà ìlera ọ̀pọ̀lọ̀ tí ó dára jù nípa kíkojú àwọn ìrántí tí kò ṣeé rí fún ọ̀kàn tí ó mò.

Àwọn aláṣe isìn tí a mò sí àwọn olùṣàyèwò n ran àwọn ọ̀mọ̀ egbé lówó láti mú ìlera ọ̀pọ̀lọ̀ wọn sunwòn sí nípa gbígbé ìrántí àwọn ìrírí ìrora tí ó n fa iwà àìlòye kalẹ̀. Àwọn ọ̀mọ̀ egbé máa n sanwó láti lọ sí àwọn ìpàdé gégé bí apá kan nínú ìlànà yí. Àwọn ìpàdé ọ̀sò̀sè jé ayeyẹ̀ nípa lílo ọ̀rọ̀ ìmò-ẹ̀rọ̀ àti ṣíṣe àkíyèsí ìbí olùdásílẹ̀ àti ayeyẹ̀ ìwé Dianetics.

Èkó nípa ìmò sáyènsì kò ka Ọlórún sí Èni Gíga Jùlọ̀. Gbogbo ènìyàn jé ẹ̀mí àìkú pẹ̀lú agbára àìlópín lórí àgbáyé rẹ̀, bó tilẹ̀ jé pé kí í ṣe gbogbo ènìyàn ló mò nípa èyí.

A kí í sáàbà mẹnù ba Jèsù, kí í ṣe ẹ̀lédàá, kí í sí í ṣe olùdarí agbára àrà ọ̀tò, kò sí kú fún ẹ̀ṣẹ̀ àwọn ẹ̀lòmíràn. Jèsù kò kúrò nínú àbùkù ọ̀pọ̀lọ̀.

Kò sí ẹ̀ṣẹ̀ tàbí ọ̀run àpáàdì tàbí àìní ìrònúpiwàdà. Ìgbàlà jé òmìnira kúrò nínú àtúnbí. Ṣíṣíṣe pẹ̀lú Adájọ̀ lórí àwọn ifàmọ̀ra lè ṣe àṣeyọ̀rí ipò ọ̀pọ̀lọ̀ tí ó ṣe kedere yí.

Bí ó bá jé èsìn rára, ìmò sáyènsì kò wúlò fún àwọn tí kò nílò ìmò sáyènsì. Pẹ̀lú Scientology gégé bí orúkọ rẹ̀, a ó retí pé kí a rí ipilẹ̀ ìmò sáyènsì nínú èkọ̀ rẹ̀. Àwọn ẹ̀rì ìmò sáyènsì fún àwọn èkọ̀ Hubbard ṣi wà ní àwùjọ̀ àwọn onímò sáyènsì.

ÌJỌ KRISTI TI O ṢỌPỌ

Ọ̀pọ̀ àwọn egbé ló n pe ara wọn ní jọ kan ṣoṣo. Egbé kan wà tí a mò sí **Ìjọ Àpapọ̀ ti Kristi**. Nígbà mîíràn, a máa n da ọ̀rọ̀ náà "Ìṣòkan" rú ní jọ Kristi nígbà tí a bá yọ ọ̀rọ̀ náà kúrò. Ìjọ yí wá láti inú ìṣòkan àwọn egbé mérin; **Ìjọ Àpapọ̀ ti Kristi, Ìjọ Àpéjọ̀pọ̀, Ìjọ Kristeni, (Àwọn Ọ̀mọ̀-èyìn Kristi) àti Ìjọ Evangelical àti Reformed**. Wọn gba òfin wọn ní Philadelphia ní oṣù Keje ọdún 1961.

Láìpé yí, àwọn ìpolówó tẹ̀lífíṣọ̀n kan wà tí wọn pe jọ yí ní "Ìjọ Kristi" tí wọn fi ọ̀rọ̀ náà 'Ìṣòkan' sílẹ̀. Ìpolówó yí dámòràn pé kí àwọn jọ mîíràn yàtò sí Ìjọ Àpapọ̀ ti Kristi dúró ní ẹ̀nu ọ̀nà wọn kí wọn sì kọ̀ láti gba àwọn ẹ̀yà àti àwọn ọ̀kúnrin kan sínú ilé wọn. Ìpolówó yí lè jé àṣejù láti fi hàn pé ó jé ọ̀ótọ̀, ṣùgbọ̀n ó jé ọ̀ótọ̀ àti pé ó n ṣìni lónà. Àwọn jọ tóótọ̀ ti Kristi yóò gbà gbogbo ènìyàn láyè láti wá sí isìn. Kò sí ẹ̀nikẹ̀ni tí a kọ̀ láti wólé sí isìn isìn. A nírètí pé gbogbo ènìyàn yóò wá, tí wọn kò bá sí jé Kristeni, wọn yóò gbọ̀ ìhìnre, wọn yóò gbọ̀ràn sí i, wọn yóò ronú piwàdà kúrò nínú ọ̀nà ayé, wọn yóò sì gbàlà. Tí Ìpolówó láti inú egbé yí bá túmò sí pé a kọ̀ àwọn ènìyàn kan sílẹ̀ nínú jọ tàbí egbé, èyí lè jé ọ̀ótọ̀. Ènikan, láti jé ọ̀mọ̀ jọ Olúwa, gbọ̀dò gbàgbọ̀ nínú Jèsù Kristi láti jé Ọ̀mọ̀ Ọlórún, ronú piwàdà kúrò nínú ẹ̀ṣẹ̀ àtíjọ̀, (yí ìgbésí ayé padà) jéwọ̀ ìgbàgbọ̀ nínú Kristi, kí a sì batisí rẹ̀ sínú Kristi fún

Idárijí ẹ̀ṣẹ̀ wònyẹ̀n, ní àkókò yí Olúwa fi ẹ̀ni yí kún ijọ Rẹ̀. Àyàfi tí a bá tún bí ẹ̀nikan sínú idílẹ̀ Ọlórún, kò sí nínú ijọ Olúwa.

Àpóstélì Pòpòlù kòwé sí ijọ Kóríntì pé "àwọn aláìṣòdodo kì yóò jogún ijọba Ọlórún." "ó sì fi kún iye náà, "àwọn àgbèrè, àwọn abòrìṣà, àwọn panṣágà, àwọn ọkúnrin àti obìnrin, àwọn ọkúnrin tí wọn jẹ ọkúnrin tí wọn ní bá ọkúnrin lópò, àwọn olè, àwọn olójúkòkòrò, àwọn ọmùtìpara, àwọn olùkégàn, àti àwọn alónilówógbà." Ẹ̀yí wà nínú 1 Kóríntì 6:9-10.

Pòpòlù wí pé, "Ati iru awon beje nidiẹ ninuláti ọ̀dọ̀ yín, ṣùgbón a ti wẹ̀ yín, a ti sọ̀ yín di mímọ̀, a sì ti dá yín láre ní orúkọ Olúwa Jèsù àti nípa Ẹ̀mí Ọlórún." "A le dariji ẹ̀ṣẹ̀ ati pe gbogbo eniyan le di ara Kristi, ṣugbón labẹ awon ofin Rẹ̀. Ko si ẹ̀nikenì ti o kọ lati ronupiwada kuro ninu ẹ̀ṣẹ̀ rẹ̀ ti a le dariji tabi jẹ ọmọ ẹgbẹ̀ ti ijọ Oluwa. O le jẹ ọmọ ẹgbẹ̀ ti ẹgbẹ̀ kan ti a ẹ̀ ni eniyan, nitori awon ilana ti ẹgbẹ̀ yẹ̀n gbekalẹ̀, ṣugbón iyẹn ko so ọ pọ̀ mọ Ọlórún tabi ijọ Oluwa, eyiti a ti n tẹ̀le nipasẹ̀ akoko lati igba ti a ti ṣẹ̀da eniyan ati idasile eto Ọlórún fun eniyan." "kí a tó fi ipilẹ̀ ayé lélé." "

Tí àwọn onígbàgbọ̀ bá wà ní ìṣòkan, ayé ìbá gbàgbọ̀. Jèsù gbàdùrà fún ìṣòkan gégé bí a ẹ̀ kọ ọ̀ sílẹ̀ nínú Jòhánù 17. Nínú ẹ̀ṣẹ̀ 21 Ó wí pé, "...Kí gbogbo wọn lè jẹ ọkan, gégé bí iwọ Baba, ti wà nínú ẹ̀mì, ati emi ninu re, ki awon pelu le je okan ninu wa, kí ayé lè gbàgbọ̀tí iwọ ni ó rán mí." (Àtúnse Ìwé Àṣà ti Amérikà)

Ẹ̀jẹ̀ àìṣòkan àti ipèyìndà ló fa ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ìyàtò nínú ẹ̀sìn Kristẹ̀ni? Ẹ̀ jẹ̀ idí nìyí tí a kò fi ní ijọ Kristi tó wà ní ìṣòkan tòótọ̀? Ẹ̀ jẹ̀ kò yẹ̀ kí gbogbo ijọ jẹ̀ ara ijọ Kristi tó wà ní ìṣòkan?

Ọ̀JỌ TUNTUN

Ọ̀jọ Tuntunjẹ̀ èrò ìsìn kan tí a ti dá sílẹ̀ ní àwọn àkókò àipé yí, bó tilẹ̀ jẹ̀ pé a kò kọ orúkọ olùdásílẹ̀ tàbí ọ̀jọ̀ pàtọ̀ kan sílẹ̀, àti pé a kò sọ̀ pé àjọ kan pàtọ̀ wà. Ìgbà Tuntun jẹ̀ "ìṣíkiri" ti àdàpò èrò ẹ̀mí, àwùjọ, àti ìṣẹ̀lú. Ó dàbí ẹ̀ni pé ó ní góngó kan náà láti yí àwọn èniyàn àti àwùjọ wọn padà nípasẹ̀ ìlànà ìmọ̀ nípa ẹ̀mí. Ìgbà Tuntun ni a n pè ní ìran Utopian, láti ṣàṣeyọ̀rí àkókò ìṣòkan àti ìlòsíwájú. Ìpa rẹ̀ dé ọ̀dọ̀ àwọn ẹgbẹ̀ ajiṣàgbà, àwọn ilé ìṣẹ̀, àti ẹgbẹ̀ ọ̀sìṣẹ̀ àti ẹ̀nikòòkan. Ìgbimọ̀ náà n gbiyànjú fún ìṣòkan àti àlàáfíà.

Ìgbésẹ̀ Àkókò Tuntun dá lórí àwọn onímọ̀ nípa ìtànṣán ní ìlànà-òòrùn, àwọn ẹ̀sìn Hindu kan, àti àwọn abòrìṣà tàbí àwọn onímọ̀ nípa Gnostic. Ìmọ̀ nípa Gnostic fúnra rẹ̀ dàpò mọ̀ ìmọ̀ ọ̀gbọ̀n orí Giriki àti ti Ìlànà-òòrùn láti igbà ọ̀rúndún kìn-ín-ní AD. Ó kòní pé ìmọ̀, dípò igbàgbọ̀, ni ohun rere tó ga jùlọ̀ àti pé nípasẹ̀ ìmọ̀ ni igbàlà lè dé. Àdàpò àwọn ẹ̀ṣẹ̀ Bíbélì wà tí a ló, àwọn ìwé Hindu, Buddhist, àti Taoist; àní àwọn igbàgbọ̀ àwọn ará Amérikà kan pàápàá. Ìràwò, ìjìnlẹ̀, àti ìṣẹ̀ iyanu ní ipò kan ní Àkókò Tuntun. Ó lè ní àṣàrò, yoga, ìjìnlẹ̀, ìjìnlẹ̀, ìjìnlẹ̀, káàdi ilù tarot, àti ifarakanra pèlú àwọn ẹ̀mí.

Ìgbésẹ̀ ọ̀de ọ̀nì ti bèrè sí í ṣẹ̀dá láti inú ẹ̀mí igbàgbọ̀ ní ọ̀rúndún kọ̀kàndínlógún àti "àṣà ìlòdì sí àṣà" ti ọ̀dún 1960. Àwọn ẹ̀sìn tí a ṣètò àti ìfẹ̀ ohun ìnì ní a kò sílẹ̀ láti gba igbàgbọ̀ nípa agbára ìjìnlẹ̀ ní ìlànà-òòrùn àti àwọn ìrírì ẹ̀mí tààrà. Ìgbésẹ̀ náà ra àwọn ẹgbẹ̀ olùfẹ̀ obìnrin, àwọn ẹgbẹ̀ àyíká, ẹ̀mí, àti èniyàn tí ó lè ẹ̀ ẹ̀, ó sì dá ọ̀jọ̀ nílá sílẹ̀ fún àwọn ìwé, ìwé iròyìn, àwọn idánilékọ̀, àti àwọn igbàsílẹ̀ téépù, àti àwọn ìrànlówó iwòsàn àti àṣàrò, oúnjẹ̀ àdánidá, àti àwọn kirisita.

A lo àwọn kirisita láti bá Ọlórún mu, fún iwòsàn ẹ̀mí, ibáṣepò pèlú àwọn ẹ̀mí, tàbí láti mú ìmọ̀lára tó ga jù lọ̀ dàgbà. Ohun gbogbo ni Ọlórún àti pé gbogbo èniyàn ni Ọlórún. Ọlórún jẹ̀ agbára tàbí ìlànà kan tí kò ní àlà. Àwọn èniyàn fúnra wọn ní agbára tí kò lópin, wọn sì nílò láti ṣàwárí agbára yẹ̀n. Àwọn ọ̀nà idàgbàsókè ara ẹ̀ni àti èrò pé ẹ̀ni kòòkan ló ní ẹ̀rù ìṣẹ̀ àti pé ó lè ẹ̀ ohun gbogbo láti iwòsàn ara ẹ̀ni sí dídá ayé, ti rí àwọn ohun tí a lè ló nínú ìmọ̀ràn, itójú ilera, eré idárayá, àwọn ilé ìṣẹ̀, àti àwọn ẹgbẹ̀ ológun kan pàápàá.

Àwọn èrò nípa àyíká, ìdílé wa, iṣẹ wa, iṣẹ̀gùn àti iwòsàn, àti àlàáfíà ayé ni a ti n jiyàn lé lórí nítorí àwọn èrò tí ó ní í ṣe pẹ̀lú Ìgbékalẹ̀ Àkókò Tuntun. Nítorí pé ènìyàn jẹ ẹni mímọ̀, ó lè ní ìrírí àwọn iṣẹ̀lẹ̀ ẹmí àti ìbáṣepọ̀ pẹ̀lú àwọn ẹ̀dá tí kì í ṣe ti ayé yí.

Jesu kíi ṣe Ọlọrun tòótọ̀ tàbí olùgbàlà kan ṣoṣo. Ó jẹ̀ àpẹẹrẹ̀ ẹmí tí ó lo agbára àtòrunwá ní ọ̀nà kan náà tí ẹnikẹni lè gbà. Kò jí dide nípa ti ara ṣùgbọ̀n ó dide sí ipò ẹmí gíga. Àtúnwáyé ènìyàn máa n wáyé tí tí ẹnikan yóò fi dé ìpele yẹn gégé bí agbára tàbí ilànà tí kò ní ẹmí tí ó dọgba pẹ̀lú Ọlọrun. Kò sí iyè àìnípẹ̀kun gégé bí ẹni tí a jí dide, bẹ̀ẹ̀ ni kò sí ọrun tàbí ọrun gidi.

A nílò láti fi karma rere yípadà karma búburú; àbájáde rẹ̀ ni ipò ojọ̀ iwájú láti inú àwọn iṣe tí a ṣe ní ayé isinsinyí. Láti ṣe èyí, a lè lo agbára àrà ọ̀tọ̀ nípasẹ̀ àṣàrò, ìmọ̀ ara-ẹni, àti àwọn ìtọ̀sọ̀nà ẹmí. Ìmọ̀ ara-ẹni tí a bá ní ni láti tún bí.

Ẹ̀jẹ̀ Ẹ̀gbẹ̀ Ìgbáyé Tuntun sà̀n ju ẹ̀sìn àwọn abòrìṣà, ẹ̀sìn Híndù, tàbí àwọn ìmọ̀ ọ̀gbọ̀n orí miiṣàràn tí wón gbé kalẹ̀? Ẹ̀jẹ̀ ó ní ìlérí kan tí ó dára ju májẹ̀mú tí Ọlọrun fún Ábúráhámù lọ? Ẹ̀jẹ̀ ìrírí isìn tí ó ga jùlọ̀ tí a n wá nìyí? Ẹ̀jẹ̀ kì í ṣe ìgbà ayé Tuntun yí jẹ̀ ohun tuntun lásán? ti awon ojo-ori atijo